

Innst. O. nr. 74

(2000-2001)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om stiftelser (stiftelsesloven)

Ot.prp. nr. 15 (2000-2001)

Til Odelstinget

1. PROPOSISJONENS HOVEDINNHOOLD

I proposisjonen fremmes forslag til en ny lov om stiftelser som skal erstatte lov 23 .mai 1980 nr. 11 om stiftelser m.m. Lovforslaget bygger på utredningen fra Stiftelseslovutvalget, NOU 1998:7 Om stiftelser.

Lovforslaget innebærer en gjennomgående revisjon av nåværende stiftelseslov, og det foreslås betydelige innholdsmessige og redaksjonelle endringer. Det har vært et siktemål ved lovarbeidet å ta vare på stiftelsers særpreg som organisasjonsform og å gjøre loven mer brukervennlig, samt vurdere mulige regler som kan hindre misbruk av stiftelsesformen.

Et avgjørende vilkår for at en rettsdannelse skal kunne aksepteres som en stiftelse, er at rettsdannelsen er tilstrekkelig selvstendig i forhold til oppretteren og andre mulige eierpretendenter. Stiftelsesloven bør fortsatt bygge på et selvstendighetskrav.

Nåværende stiftelseslov bygger på et skille mellom offentlige og private stiftelser. Offentlige stiftelser er stiftelser som har fått offentlig stadfestelse. I lovforslaget er dette skillet ikke videreført. Lovforslaget skiller imidlertid mellom næringsdrivende og alminnelige stiftelser, og på enkelte punkter foreslås det særregler for næringsdrivende stiftelser.

Det foreslås at alminnelige stiftelser som opprettes etter lovens ikraftttredelse må ha en grunnkapital på minst 100 000 kroner. Visse næringsdrivende stiftelser må ha en grunnkapital på minst 200 000 kroner. I næringsdrivende stiftelser foreslås det dessuten at grunnkapitalen skal være bundet. Det vil si at den ikke kan brukes til utdelinger.

Etter lovforslaget skal enhver stiftelse ha et styre. Visse næringsdrivende stiftelser får en plikt til å ha daglig leder. Som etter nåværende lov, kan vedtektene fastsette at stiftelsen også skal ha andre organer.

For å hindre at oppretteren får for stor innflytelse over stiftelsen, foreslår departementet at den som har avgitt en formuesverdi som inngår som stiftelsens grunnkapital, og hans eller hennes nærstående mv.,

ikke kan være stiftelsens eneste styremedlemmer. Disse personene kan heller ikke være styrets leder hvis styret bare har to medlemmer.

Nåværende lovs regler om omdanning av stiftelser er i hovedsak videreført i lovforslaget, men det foreslås noen endringer, bl.a. at oppretteren ikke skal kunne ha omdanningsmyndighet.

Dagens ordning med at det er fylkesmennene som fører tilsyn med stiftelser, erstattes av en sentralisert tilsynsordning, og det opprettes et sentralt register for stiftelser.

Det gis ikke særregler for stiftelser som er opprettet av det offentlige.

2. BAKGRUNNEN

En stiftelse kjennetegnes ved at en formuesverdi ved en rettslig disposisjon selvstendig blir stilt til rådighet for et bestemt formål. Ved opprettelsen av stiftelsen oppgir oppretteren eiendomsretten til formuesverdien, som overtas av stiftelsen. Stiftelser er i likhet med blant annet selskaper og foreninger egne juridiske personer.

Stiftelser er selveiende institusjoner. Det vil si at de ikke har eiere. Dette skiller stiftelser fra selskaper. Også foreninger er selveiende, men foreninger har medlemmer. Stiftelser forvaltes av egne organer, som verken har grunnlag i eierposisjoner eller medlemskap, men som selvstendig er satt til å forvalte stiftelsen i samsvar med dens formål.

Stiftelser har et vidt spekter av formål. Tradisjonelt har stiftelser gjerne vært opprettet for å fremme ideelle formål. Den har i noen grad også vært tatt i bruk i offentlig sektor med sikte på virksomhet som ønskes skilt ut fra den ordinære offentlige forvaltning. Sammenlignet med selskaper - særlig aksjeselskaper - kan stiftelsesformen være en egnet organisasjonsform hvis oppretteren ønsker at en bestemt virksomhet skal kunne gå for seg upåvirket av endringer i eierforhold.

Pr. 1. januar 2000 var det registrert 8 881 stiftelser i Enhetsregisteret.

Før vedtakelsen av nåværende stiftelseslov (lov 23. mai 1980 nr. 11 om stiftelser m.m.) hadde man ingen alminnelig lov om stiftelser i norsk rett. Loven er langt på vei en kodifikasjon av tidligere rett. Stiftelsesloven trådte i kraft 1. januar 1982.

Stiftelseslovutvalget ble oppnevnt ved kgl. res. 28. juni 1996, og fikk i oppdrag å foreta en revisjon av lov 23. mai 1980 nr. 11 om stiftelser m.m. Utvalget avga sin utredning 16. mars 1998.

Justisdepartementet har sendt NOU 1998:7 Om stiftelser på høring. Som en sammenfatning kan man si at høringsinstansene i stor grad er positive til utredningen. Noen gir likevel uttrykk for at utvalget har lagt for stor vekt på kontrollhensyn og kreditorvern, og at det ikke er lagt tilstrekkelig vekt på rammevilkårene for små stiftelser med ideelle formål.

Stiftelseslovutvalget viser til at siden loven ble vedtatt i 1980 har det skjedd en betydelig utvikling innenfor det livsområdet den regulerer. Et annet forhold er at det gjennom tilsynspraksis og på annen måte er kommet for dagen tilfeller hvor stiftelsesformen brukes på en måte som er uforenlig med stiftelsesens status som selvstendige og selveiende rettssubjekter.

Utviklingen i retning av et mangfold av stiftelsesformer og stiftelsesens høyst forskjellige formål og organisasjon, har ført til at tilsynsmyndighetene stadig møter nye utfordringer. Det er også enkelte punkter hvor stiftelseslovens regler ikke er hensiktsmessige. Dette er de viktigste grunnene til at det nå er behov for å vurdere nærmere om stiftelsesloven bør endres.

Departementet slutter seg til disse synspunktene. Departementet ser et klart behov for å vurdere nåværende lovs regler på bakgrunn av bruken av stiftelsesformen på nye områder. Misbruk av stiftelsesformen blant annet for å omgå annen lovgivning, og behovet for å styrke prinsippet om stiftelsers selvstendighet i forhold til oppretteren er forhold som kan tilsi en strengere regulering i den nye stiftelsesloven enn etter nåværende lov. Departementet ser også behov for forenklinger av regelverket og en vurdering av reglene på bakgrunn av nye lover som har kommet til etter vedtakelsen av stiftelsesloven.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Vidar Bjørnstad, Astrid Marie Nistad, Jan Petter Rasmussen og Ane Sofie Tømmerås, fra Kristelig Folkeparti, Finn Kristian Marthinsen og Åse Wisløff Nilssen, fra Høyre, lederen Kristin Krohn Devold og Bjørn Hernæs, fra Fremskrittspartiet, Jan Simonsen, fra Senterpartiet, Tor Nymo, og representanten Jørn L. Stang, har merket seg at

stiftelser kjennetegnes ved at en formuesverdi ved en rettslig disposisjon blir stilt til rådighet for et bestemt formål. Disposisjonen innebærer altså en gave. Stiftelser kan ha en rekke ulike formål. Komiteen vil i denne sammenheng særlig knytte noen merknader til stiftelser med et ideelt eller allmennyttig formål.

Komiteen har merket seg at proposisjonen ikke inneholder noen vurdering av hvilken funksjon stiftelser har i Norge. Det er heller ingen vurdering av hvilken rolle norske stiftelser kan eller bør ha i fremtiden. Proposisjonen mangler også en nærmere vurdering av hvilken funksjon stiftelser har i andre vestlige land. Komiteen mener at innretningen på bl.a. stiftelseslovgivningen og annet lovverk som berører stiftelser spesielt, burde vurderes i lys av erfaringer fra andre land for å utforme den politikk som på den beste måte fremmer stiftelsenes positive bidrag til samfunnet.

Komiteen har gjennom høringer fått innspill om at allmennyttige stiftelser over hele den vestlige verden har spilt en rolle i utviklingen av det sivile samfunn, og har på en smidig måte utfylt offentlig sektor. Stiftelser har bidratt til, eller i noen tilfeller båret hovedtyngden av, bidrag til grunnforskning, kultur samt humanitære og sosiale tiltak. Allmennyttige stiftelser har vært instrumentet for private personer eller virksomheter som har ønsket å gi en varig gave for å tilgodese ett eller flere samfunnsnyttige og verdige formål.

Komiteen, har merket seg at man i Norge ikke har eksempler på større stiftelser som man kjenner fra våre naboland, eksempelvis Carlsberg-fondene og A. P. Møller-fondene i Danmark og Nobelstiftelsen, Riksbankens Jubileumsfond og Wallenberg-fondene i Sverige. Komiteen er kjent med den betydning Carlsberg-fondene har hatt for dansk grunnforskning, og har merket seg at A. P. Møller-fondene nylig avga et milliardbeløp til bygging av ny opera i København. Fra USA kjennes store og samfunnsnyttige stiftelser som eksempelvis Rockefeller, Ford, Packard, Kellogg og en rekke andre. Komiteen mener at et større innslag av stiftelser i det norske samfunn vil kunne bidra til å dekke viktige behov innenfor grunnforskning og andre kulturelle, sosiale og allmennyttige formål.

Komiteen viser til at man også i Norge har en rekke større og mindre stiftelser som på en positiv og effektiv måte bidrar til et bredt spekter av allmennyttige formål. Komiteen er gjennom høringer gjort oppmerksom på at den norske tradisjonen avviker fra mønsteret i andre vestlige land. Norge har fått en utvikling med langt sterkere vekt på offentlige, særlig statlige bidrag. I denne forbindelse har norsk næringsliv som helhet ikke utviklet samme sterke bånd til kulturelle og sosiale formål som det man kjenner fra mange andre vestlige land. Komiteen mener at det i en situasjon hvor det skjer betydelig formuesoppbygging på private hender er særlig viktig gjennom

ulike tiltak å stimulere til at private i større grad enn tidligere finner det ønskelig å opprette allmennyttige stiftelser som tilgodeser samfunnsnyttige formål. Der- som en slik politikk lykkes vil betydelige økonomiske tilleggsbidrag kunne ledes til ulike allmennyttige for- mål. K o m i t e e n mener en slik utvikling vil være po- sitiv.

Det er k o m i t e e n s vurdering at stiftelser allere- de i dag har en positiv rolle i Norges frivillige organi- sasjons- og foreningsliv. Mye av dette frivillige og samfunnsnyttige arbeidet er fullstendig avhengig av giverglede og personlig innsats. K o m i t e e n er gjort kjent med at man i utlandet også har stiftelser med et lokalt utgangspunkt. Slike stiftelser særpreges ved at de fremmer frivillig innsats og dugnadsånd på det lo- kale og regionale plan. K o m i t e e n mener det er øn- skelig å stimulere til en slik utvikling også i Norge.

K o m i t e e n mener på denne bakgrunn at lovgiv- ningen, herunder ikke bare stiftelseslovgivningen, men også skattelovgivningen og andre aktuelle lover, bør stimulere til opprettelse av flere allmennyttige stiftelser i Norge i fremtiden. Det er i denne sammen- heng viktig at det ikke gjøres unødig komplisert å opprette eller å drive en stiftelse. Det er også viktig at stiftelsene ikke påføres kostnader som reduserer deres evne til å oppfylle sitt formål. K o m i t e e n mener en slik politikk vil være et nødvendig og viktig bidrag bl.a. til det som ofte omtales som «den tredje sektor».

3. BØR DET GJELDE BEGRENSNINGER I ADGANGEN TIL Å OPPRETTE STIFTELSE?

Nåværende stiftelseslov oppstiller ingen uttrykke- lige begrensninger med hensyn til hva slags formål en stiftelse kan ha. Visse begrensninger følger likevel av kravet om at stiftelser må være selvstendige i forhold til mulige eierpretendenter. Dette innebærer for ek- sempel at det ikke kan etableres stiftelser som i det ve- sentlige har til formål å tilgodese oppretteren selv økonomisk.

Utvalget legger til grunn at det ikke bør innføres et krav om at stiftelser må ha et samfunnsnyttig for- mål. Utvalget peker bl.a. på utgangspunktet om at ad- gangen til å opprette stiftelser er fri. Det er prinsipielt sett problematisk å skille mellom samfunnsnyttige og ikke samfunnsnyttige stiftelser. Utvalget uttaler at dette i realiteten er en side av disposisjons- og avtale- frihet som er grunnfestet i norsk rettstradisjon. Utval- get går heller ikke inn for å forby familienstiftelser eller andre stiftelser som har til formål å begunstige oppret- terens og hans nærståendes interesser.

Utvalget vurderer om det ellers bør innføres be- grensninger for hvilke formål en stiftelse kan ha, men konkluderer med at loven ikke bør oppstille slike be- grensninger.

Det bør heller ikke være begrensninger i adgan- gen til å opprette næringsdrivende stiftelser. Bruken av næringsdrivende stiftelse viser at det i praksis er et reelt behov for en slik stiftelsesform.

Ingen av høringsinstansene har gitt uttrykk for at det bør gjelde begrensninger for hva slags formål en stiftelse kan ha.

Heller ikke Justisdepartementet går inn for at det tas inn begrensninger i stiftelsesloven for hvilke for- mål en stiftelse skal kunne ha.

Komiteens merknader

K o m i t e e n understreker at det i utgangspunktet skal være fri adgang til å opprette stiftelser. Det er ikke en oppgave for lovgiver å gripe inn for å beskytte myndige og handlingskompetente enkeltpersoner mot ufornuftige disposisjoner. K o m i t e e n er således til- freds med at det ikke er oppstilt begrensninger i forsla- get til ny stiftelseslov for hvilke formål en stiftelse kan ha.

4. GENERELT OM SELVSTENDIGHETS- KRAVET

Det er særlig to forhold som er sentrale når man skal beskrive hva en stiftelse er. For det første er en stiftelse et eget rettssubjekt. Videre er det et særtrekk ved stiftelser at de er selveiende. En stiftelse har ver- ken medlemmer eller eiere som i kraft av disse posi- sjonene kan utøve styringsrett over stiftelsen.

For at man skal akseptere en rettsdannelse som en stiftelse, er det helt grunnleggende at rettsdannelsen er tilstrekkelig selvstendig i forhold til utenforstående. Man taler gjerne om at stiftelsesloven bygger på et «selvstendighetskriterium». Stiftelsesloven § 2 første ledd gir uttrykk for dette. Om kravet til selvstendighet er oppfylt, må avgjøres med bakgrunn i en vurdering av hvem som utøver de ulike beføyelser. I forhold til de som er begunstiget etter stiftelsens formål - desti- natarene - vil problemet gjerne være å avgjøre om dis- se i realiteten er blitt de reelle eierne av formuesverdi- en. I sistnevnte tilfelle foreligger ingen stiftelse.

I kravet til selvstendighet ligger også at styret og den øvrige ledelse må ha en selvstendig stilling i for- hold til mulige eierpretendenter. I praksis er dette sær- lig aktuelt i forhold til oppretteren. Etter gjeldende stiftelseslov oppstilles det ikke spesielle krav til selv- stendighet til stiftelsens ledelse. Loven er ikke til hin- der for at oppretteren får styreposisjon, og i alminne- lige stiftelser kan han også være enestyre. Dette står i motsetning til rettsstillingen etter svensk og dansk rett.

Utvalget anser det som «lite tvilsomt» at også en ny stiftelseslov må bygge på et selvstendighetskrite- rium, men at det ikke er mulig å gi en nærmere presise- ring i lovteksten av innholdet av selvstendighetskrite-

riety. I stedet bør man ta inn konkrete regler i den nye loven som gir en presisering av kriteriet.

I likhet med utvalget og de høringsinstanser som har uttalt seg om spørsmålet, ser departementet det som klart at stiftelsesloven fortsatt bør bygge på et selvstendighetskrav. Dette kravet er grunnleggende for stiftelsers egenart og medfører at opprettelsen ikke bare er en formalitet, men at den har et reelt innhold for den som har opprettet stiftelsen. Dette har særlig betydning i forhold til oppretterens kreditorer. Kunne man opprette stiftelser uten at dette skulle ha noe reelt innhold for en selv, ville det være enkelt å unndra sine formuesverdier fra kreditorbeslag.

Departementet er også enig med utvalget i at det er vanskelig å gi en nærmere angivelse i lovteksten av selvstendighetskravets innhold. Dette må avgjøres ut fra en helhetsvurdering.

Komiteens merknader

Komiteen er enig i at selvstendighetskravet må komme klart fram i loven.

Komiteen ser det kan være vanskelig å gi en nærmere angivelse i lovteksten av selvstendighetskravets innhold. Det er en helhetsvurdering som må ligge til grunn.

5. SKILLET MELLOM OFFENTLIGE OG PRIVATE STIFTELSE

Gjeldende stiftelseslov skiller mellom såkalte offentlige og private stiftelser. Karakteristisk for de offentlige stiftelsene er at de har offentlig stadfestelse; andre stiftelser er private. Skillet har dermed ikke noe å gjøre med om stiftelsen er opprettet av et privat eller offentlig rettssubjekt.

Skillet mellom næringsdrivende og ikke-næringsdrivende stiftelser går på tvers av skillet mellom private og offentlige stiftelser.

En hovedforskjell mellom de offentlige og de private stiftelsene er at de førstnevnte er underlagt et mer vidtgående offentlig tilsyn. Tilsynet innebærer at det offentlige (fylkesmannen) skal se til at stiftelsens virksomhet utøves lovlig og i samsvar med dens formål og vedtekter, at stiftelsens verdier forvaltes og anbringes på den måten som til enhver tid er bestemt, samt overvåke at stiftelsen fører regnskap og underkaster seg revisjon slik det er bestemt i lover og forskrifter. For private stiftelser begrenser tilsynet seg til en meldeplikt ved etableringen hvis stiftelsens forvaltningskapital utgjør 50 000 kroner eller mer, en plikt til å sende inn regnskaper og en granskningsadgang.

Det er frivillig for en stiftelse om den ønsker å være en offentlig stiftelse. Det er likevel ikke alle stiftelser som kan få offentlig stadfestelse, jf. lovens § 16. Det er for eksempel et vilkår at stiftelsens formål har en viss allmenn interesse, og at den ikke utelukkende

har til oppgave å tilgodese medlemmer av en bestemt familie. Videre må en offentlig stiftelse ha en urørlig grunnkapital på minst 200 000 kroner.

Stiftelseslovutvalget foreslår å oppheve skillet mellom offentlige og private stiftelser. Et hovedargument er at utvalget foreslår nye regler om tilsyn og kontroll med stiftelser. Et viktig argument er også at dagens frivillige kontrollordning etter utvalgets syn ikke virker tilstrekkelig effektivt.

Departementet går også inn for å oppheve skillet mellom offentlige og private stiftelser, og viser bl.a. til at høringsinstansene har gitt bred støtte til utvalgets forslag.

De reglene utvalget foreslår for alminnelige stiftelser ligger på enkelte punkter nær opp til det som gjelder for offentlige stiftelser. Noen av høringsinstansene mener at de foreslåtte reglene fremstår som vel strenge i forhold til de små ideelle stiftelsene. Departementet har ikke fulgt opp alle disse forslagene, og har i noe større grad enn utvalget lagt vekt på hensynet til fleksibilitet og ønsket om ikke å innføre for tyngende rammevilkår, enn på hensynet til faren for omgøelser og misbruk av stiftelsesformen. Departementet mener at alle stiftelser formelt bør være underlagt samme form for tilsyn.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag om å oppheve skillet mellom privat og offentlig stiftelse. Komiteen mener det er hensiktsmessig at alle typer stiftelser underlegges samme type kontroll. Komiteen vil imidlertid understreke at det også på dette punktet er viktig å lage regler som ikke virker for tyngende på små, ideelle stiftelser, og er tilfreds med at departementet av denne grunn har latt være å følge opp en del av utvalgets forslag.

6. NÆRINGSDRIVENDE STIFTELSE

6.1 Bør det gjelde særregler for stiftelser som tar del i næringsvirksomhet?

Nåværende stiftelseslov har enkelte særregler om næringsdrivende stiftelser i kap. V. Begrepet «næringsdrivende stiftelse» er regulert i § 24. Bestemmelsen omfatter tre typer næringsdrivende stiftelser:

1. Stiftelser som har til formål å drive næringsvirksomhet selv (såkalte hovednæringsdrivende stiftelser).
2. Andre stiftelser som driver næringsvirksomhet selv (såkalte binæringsdrivende stiftelser).
3. Stiftelser som gjennom aksjer eller andeler har bestemmende innflytelse over næringsvirksomhet utenfor stiftelsen (såkalte holdingstiftelser).

Når det gjelder hvilke stiftelser som skal anses som næringsdrivende stiftelser, foreslår utvalget en

definisjon som langt på vei svarer til definisjonen i nåværende lov. Utvalget går imidlertid ikke inn for å videreføre gjeldende lovs ordning med forskjellige regler for forskjellige typer næringsdrivende stiftelser. Særreguleringen bør gjelde generelt for næringsdrivende stiftelser. Utvalget forutsetter at begrepet «næringsvirksomhet» skal forstås på samme måte som etter nåværende stiftelseslov.

Utvalget foreslår følgende særregler for næringsdrivende stiftelser:

- Næringsdrivende stiftelser skal etter forslaget ha en grunnkapital på minst 200 000 kroner, mens alminnelige stiftelser kan ha en grunnkapital på 100 000 kroner.
- Det foreslås mer detaljerte krav når det gjelder utformingen av vedtektene og registreringsmeldingens innhold.
- Det foreslås særlige krav når det gjelder aktivitetsplikt ved tap av stiftelsens kapital.
- Kravet om at minst halvdel av styremedlemmene skal være bosatt i riket, gjelder ikke for statsborgere bosatt i stater som er part i EØS-avtalen.
- Det foreslås visse særregler om regnskapsføring og revisjon.

Departementet er enig med utvalget i at det også i en ny stiftelseslov er behov for visse særregler for næringsdrivende stiftelser. Først og fremst fordi næringsdrivende stiftelser i større grad enn andre stiftelser har kreditorer. Ingen av høringsinstansene synes å gå imot at det fortsatt skal gjelde enkelte særregler for de næringsdrivende stiftelsene.

Departementet er enig med utvalget i at de tre formene for næringsdrivende stiftelser som omfattes av definisjonen i nåværende lov, fortsatt bør regnes som næringsdrivende. Departementet slutter seg til at det skulle være liten grunn til å skille mellom de stiftelser som har til formål å drive næringsvirksomhet, og de stiftelser som rent faktisk driver slik virksomhet. For holdingstiftelsene er likevel ikke spørsmålet like opplagt, jf. nærmere nedenfor.

De høringsinstanser som har gitt uttrykk for innvendinger når det gjelder forslaget om hvilke stiftelser som skal regnes som næringsdrivende, synes først og fremst og være opptatt av de skatte- og avgiftsmessige konsekvensene forslaget kan få. Departementet bemerker at legaldefinisjonen av næringsdrivende stiftelser bare er ment å gjelde i forhold til stiftelseslovens regler.

Departementet er enig med utvalget i at det vil være en fordel om de tre formene for næringsdrivende stiftelser kan underlegges de samme reglene.

Holdingstiftelser driver ikke næringsvirksomhet selv, men er bare indirekte involvert i næringsvirksomhet som drives av andre. Stiftelsen selv pådras som sådan ikke direkte forpliktelser som følge av slik

næringsvirksomhet, og hensynet til kreditorene gjør seg dermed ikke gjeldende på samme måte som for de to andre formene for næringsdrivende stiftelser. Departementet mener likevel at holdingstiftelser i prinsippet bør anses som en form for næringsdrivende stiftelser, og i hvert fall som et utgangspunkt reguleres av de samme særreglene som de to andre formene for næringsdrivende stiftelser. Departementet foreslår imidlertid at holdingstiftelser holdes utenfor reguleringen når det gjelder flere sentrale bestemmelser.

Departementet foreslår følgende særregler for næringsdrivende stiftelser:

- Alle næringsdrivende stiftelser skal fortsatt registreres i Foretaksregisteret, jf. utkastet § 13 og foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 4.
- Næringsdrivende stiftelser skal ha et firma som skal fremgå av vedtektene, jf. utkastet § 10 annet ledd og firmaloven § 2-2 syvende ledd.
- I andre næringsdrivende stiftelser enn holdingstiftelser, der grunnkapitalen er på 3 mill. kroner eller mer, skal det ansettes en daglig leder, jf. § 34 annet punktum. I slike stiftelser kan daglig leder ikke velges til styremedlem.
- Ansatte skal ha rett til styrerepresentasjon i næringsdrivende stiftelser når det gjelder saker om næringsvirksomhet etter de regler som gjelder for aksjeselskaper. Når det gjelder holdingstiftelser beror representasjon i holdingstiftelsens styre på samtykke fra Bedriftsdemokratiet.
- For andre næringsdrivende stiftelser enn holdingstiftelser foreslås det enkelte særlige krav til egenkapitalen, jf. utkastet §§ 22 flg. Om begrunnelsen for at ikke holdingstiftelser er omfattet av disse kravene, se kap. 7.1 nedenfor.
- Stiftelser som blir næringsdrivende, kan tilpasse vedtektene til de særlige krav som gjelder for næringsdrivende stiftelser uten at dette anses som omdanning, jf. § 45 tredje ledd annet punktum.

6.2 Overgang fra alminnelig stiftelse til næringsdrivende stiftelse

Spørsmålet om det er behov for egne regler ved overgang fra alminnelig stiftelse til næringsdrivende stiftelse er ikke vurdert av Stiftelseslovutvalget, og det er heller ikke noen av høringsinstansene som uttaler seg om problemstillingen.

Hvis en alminnelig stiftelse legger om virksomheten på en slik måte at den etterhvert må anses for å drive næringsvirksomhet, er stiftelsen å regne som en næringsdrivende stiftelse. Dette innebærer for det første at stiftelsen skal meldes til Foretaksregisteret uten ugrunnet opphold. En næringsdrivende stiftelse må ha et firma som skal være angitt i vedtektene, og stiftelsen må dermed endre vedtektene i forbindelse med overgangen til næringsdrivende stiftelse.

En næringsdrivende stiftelse skal ha en grunnkapital på minst 200 000 kroner, jf. utkastet § 22. Dette kravet må være oppfylt fra det tidspunkt stiftelsen er å anse som næringsdrivende. Det foreslås en regel om at stiftelsen skal ha en reell dekning for grunnkapitalen ved overgangen til næringsdrivende stiftelse i § 23.

I næringsdrivende stiftelser er grunnkapitalen bundet, jf. utkastet § 24. Dette innebærer at styret etter at stiftelsen er blitt næringsdrivende, må ta hensyn til de begrensninger for utdelingsadgangen som denne bestemmelsen innebærer.

6.3 Komiteens merknader

Komiteen er tilfreds med at de forskjellige formene for næringsdrivende stiftelser i utgangspunktet underlegges det samme regelverket. Komiteen ser det er behov for visse særregler for næringsdrivende stiftelser, bl.a. fordi næringsdrivende stiftelser i større grad enn andre stiftelser har kreditorer. Komiteen slutter seg til departementets forslag til særregler.

Komiteen viser til departementets uttalelse om at legaldefinisjonen av næringsdrivende stiftelser kun er ment å gjelde i forhold til stiftelseslovens regler. Komiteen understreker at det ikke er komiteens intensjon å utvide området for hvilke stiftelser som kan skattlegges.

Komiteen slutter seg for øvrig til departementets vurderinger av når en alminnelig stiftelse går over til å bli en næringsdrivende stiftelse, og hvilke krav som bør stilles til grunnkapital og egenkapital på overgangstidspunktet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, har merket seg at Utvalget forutsetter at begrepet «næringsvirksomhet» skal forstås på samme måte som etter nåværende stiftelseslov. Flertallet har videre merket seg at departementet åpner for at begrepet «næringsdrivende» må utformes på grunnlag av de stiftelsesrettslige konsekvenser som skal knyttes til begrepet. Departementet påpeker at denne definisjonen ikke får betydning for annen lovgivning. Endelig har flertallet merket seg at en rekke høringsinstanser er bekymret for at begrepsdefinisjonen skal medføre eller medvirke til en skjerpet beskatning av stiftelsenes midler.

Flertallet er av den oppfatning at stiftelser med et allmenntilgitt formål fortsatt skal være fritatt for beskatning. I denne sammenheng vil flertallet understreke at en forsvarlig kapitalforvaltning heller ikke i fremtiden skal utløse skatteplikt. Det samme gjelder aktiv kapitalforvaltning der aksjer eller andre formuesgjenstander omsettes med en viss hyppighet eller der inntekter oppnås ved forvaltning av fast eiendom når dette bidrar til å finansiere realiseringen av det allmenntilgitt formål med stiftelsen. Etter flertallets syn bør ikke en stiftelse anses som nærings-

drivende utelukkende fordi den har innflytelse på en virksomhet.

7. STIFTELSERS KAPITAL

7.1 Bør det stilles minstekrav til grunnkapitalen og bør grunnkapitalen være bundet?

Innledning

Gjeldende stiftelseslov har ikke noen generell regel om at stiftelser skal ha en viss grunnkapital. Hovednæringsdrivende stiftelser skal imidlertid ved tidspunktet for registrering i Foretaksregisteret ha en grunnkapital på minst 200 000 kroner. Etter forskrift om offentlige stiftelser § 1 skal også offentlige stiftelser ha en grunnkapital på minst 200 000 kroner.

Det gjelder heller ikke noen alminnelig regel om at stiftelsers grunnkapital skal være bundet, det vil si at grunnkapitalen ikke kan brukes til utdelinger. For offentlige stiftelser følger det imidlertid et slikt krav av lovens § 16, og her gjelder dessuten en regel om tilleggsavsetninger til den bundne kapitalen som bestemmer at minst en tidel av kapitalavkastningen «vanligvis» skal legges til den urørlige kapitalen.

Stiftelseslovutvalget går inn for at den nye loven skal stille minstekrav til grunnkapitalens størrelse. Utvalget legger stor vekt på at stiftelsen styrker sitt særpreg som organisasjonsform ved et krav om minste grunnkapital. Utvalget legger bl.a. også vekt på selvstendighetskriteriet.

Når det gjelder hvor høyt kravet til minstekapital skal settes, foreslår utvalget 100 000 kroner for alminnelige stiftelser, og 200 000 kroner for næringsdrivende stiftelser. Utvalget foreslår at alminnelige stiftelser skal kunne få dispensasjon fra kravet om en minste grunnkapital hvis det foreligger «særlige grunner», likevel slik at kravet ikke kan settes til et beløp på under 50 000 kroner. Grunnkapitalen skal bindes i stiftelsen, slik at den ikke kan angripes gjennom utdelinger. Det vurderes om denne regelen bare bør gjennomføres for næringsdrivende stiftelser, men utvalget går ikke inn for det.

Utvalget går inn for at loven bør ha regler om bundet kapital også utover grunnkapitalen. Det foreslås en plikt til å foreta avsetning til tilleggskapital med minst en tidel av stiftelsens årsoverskudd. Det kan være behov for en regel som sikrer en viss kapitaloppbygging, og som på den måten gir grunnlag for at stiftelsen kan få en varig eksistens.

Virkningen av at kravet til minste grunnkapital eller kravet om at grunnkapitalen skal være bundet ikke er overholdt, skal være ugyldighet. Brudd på plikten til å foreta avsetninger til tilleggskapital skal imidlertid ikke føre til ugyldighet.

Blant høringsinstansene er det delte oppfatninger om forslagene.

Alminnelige stiftelser

Departementet slutter seg til forslaget om at stiftelser skal ha en minste grunnkapital. Et slikt krav vil riktignok avskjære dem som ønsker å avsette et mindre beløp til allmenntilgode eller ideelle formål, fra å gjøre dette i form av en stiftelse. På den annen side vil en donator vanligvis ha anledning til å gi beløpet direkte til vedkommende formål. Departementet foreslår i likhet med utvalget at minstebeløpet settes til 100 000 kroner for alminnelige stiftelser. Departementet er også enig med utvalget i at det bør gis en adgang for Stiftelsestilsynet til å dispensere fra kravet til minste grunnkapital, jf. utkastet § 14. Som utvalget påpeker kan det være aktuelt å gi dispensasjon både i tilfeller hvor det sentrale ikke er å forvalte en grunnkapital, men å drive en eller annen ideell aktivitet, i tilfeller hvor den eiendelen som skytes inn som grunnkapital vanskelig kan verdsettes i penger, og for innsamlingsstiftelser. Dispensasjon må imidlertid også kunne gis i andre tilfeller. Departementet har ikke fulgt opp utvalgets forslag om at det bare kan gis dispensasjon når det foreligger «særlige grunner», eller at det ikke kan dispenseres fra kravet til minste grunnkapital slik at grunnkapitalen settes til under 50 000 kroner. Å sette grunnkapitalen så lavt, bør riktignok stort sett være utelukket. Når departementet likevel ikke har fulgt opp forslaget, skyldes dette først og fremst at det i enkelte tilfeller kan være så godt som umulig å verdsette den eiendelen som skal skytes inn som grunnkapital, for eksempel museumsgjenstander.

Når det gjelder spørsmålet om hvilke rettslige konsekvenser det skal ha at kravet om minste grunnkapital ikke er oppfylt, er departementet enig i at disposisjonen i prinsippet må anses som ugyldig. Hvis «opprekkeren» lever, vil midlene fortsatt anses å tilhøre ham/henne. Er opprekeren derimot død, skal Stiftelsestilsynet bestemme hva som skal skje med midlene.

Departementet har kommet til at kravet om minste grunnkapital ikke bør gjøres gjeldende for eldre stiftelser. Det vil si at det bare er stiftelser som opprettes etter ikrafttreddelsen av loven, som må ha en grunnkapital på minst 100 000 kroner.

Departementet vil ikke foreslå at grunnkapitalen i alminnelige stiftelser skal være bundet. Kravet om bundet grunnkapital bygger på en forutsetning om at stiftelser i prinsippet skal ha et evig liv. Departementet er ikke enig i denne forutsetningen. Departementet kan heller ikke se at det i seg selv er noe i veien for at grunnkapitalen etterhvert blir brukt til å tjene formålet, hvis dette er i samsvar med opprekerens vilje eller naturlig ut fra stiftelsens formål. På den bakgrunn er det heller ikke aktuelt å innføre regler om obligatoriske avsetninger til tilleggskapital.

Næringsdrivende stiftelser

Når det gjelder næringsdrivende stiftelser, er departementet i utgangspunktet enig med utvalget i at det bør være et krav om en grunnkapital på minst 200 000 kroner. Departementet er også enig i at grunnkapitalen bør være bundet i stiftelsen i den forstand at den ikke kan benyttes til utdelinger. Hensynet til kreditorer og ansatte tilsier at man har regler som sikrer et vern av stiftelsens kapital.

Næringsvirksomheten i holdingstiftelsene utøves bare gjennom eierinteresser (f.eks. aksjer) i andre selskaper. Det er det underliggende selskapet som er ansvarlig for de forpliktelser som pådras, og det er lovreguleringen av vedkommende selskapsform (f.eks. aksjeloven) som håndterer hensynet til kreditorer. Departementet har på denne bakgrunn kommet til at særeglene om grunnkapital og at grunnkapitalen skal være bundet, bare bør gjøres gjeldende for næringsdrivende stiftelser som ikke er holdingstiftelser.

Utvalget foreslår at ikke bare grunnkapitalen skal være bundet, men at det skal stilles krav om obligatorisk avsetning til tilleggskapital, som også skal være bundet. Departementet har ikke fulgt opp dette forslaget. En slik skjematisk bestemmelse tar i for liten utstrekning hensyn til behovet for egenkapitaldannelse i den enkelte stiftelse. Det er verken i stiftelsens eller samfunnets interesse at en stiftelse tvinges til å ha en bundet egenkapital som er uforholdsmessig stor i forhold til formålet.

Manglende overholdelse av de særlige reglene om grunnkapital, bør etter departementets mening ikke føre til ugyldighet. En overtredelse av regelen om at grunnkapitalen ikke kan brukes til utdelinger, vil helst oppstå etter at stiftelsen er etablert. Etter departementets syn virker det problematisk å slå fast at en stiftelse som først har vært gyldig opprettet, i ettertid likevel skal anses som ugyldig.

Utvalget foreslår ikke overgangsregler for næringsdrivende stiftelser når det gjelder kravet til minste grunnkapital. Dette begrunnes med at det allerede gjelder et krav om grunnkapital på minst 200 000 kroner for slike stiftelser. Kravet i nåværende lovs § 25 gjelder imidlertid bare for hovednæringsdrivende stiftelser. Departementet foreslår på denne bakgrunn en overgangsperiode på fem år for næringsdrivende stiftelser for å bringe grunnkapitalen opp til 200 000 kroner, jf. § 61 bokstav b. Det foreslås også en hjemmel for Stiftelsestilsynet til å gi dispensasjon for tilfeller hvor stiftelsen har store problemer med å tilfredsstille kravet, men hvor det likevel er rimelig at næringsvirksomheten fortsetter.

7.2 Grunnkapital som består av andre eiendeler enn penger

Blant annet på grunn av de foreslåtte reglene om minste grunnkapital er det et behov for å sikre at de verdier som er oppgitt som grunnkapital, er reelle.

Grunnkapital som består av penger, reiser få problemer. Grunnkapital som består av andre eiendeler enn penger, reiser flere spørsmål, bl.a. om hva slags eiendeler som kan benyttes som grunnkapital, hvordan de skal verdsettes, og hvordan man skal kontrollere verdsettingen.

Utvalget viser til at uten regler som sikrer at enhver stiftelse tilføres reell grunnkapital ved opprettelsen, vil reglene lett kunne omgås. Utvalget foreslår på denne bakgrunn følgende regler:

- a) Eiendeler som en stiftelse mottar som oppgjør for grunnkapitalen, kan ikke overdras til høyere verdi enn den virkelige verdi på dagen for åpningsbalansen.
- b) Eiendeler som ikke kan føres opp i balansen, kan ikke brukes som kapitalinnskudd.
- c) Dersom grunnkapitalen gjøres opp i annet enn penger, skal det redegjøres for de forhold som er av betydning for vurderingen av innskuddet. Redegjørelsen skal inneholde en beskrivelse av de enkelte tilførte aktiva.
- d) En statsautorisert eller registrert revisor skal bekræfte at de oppførte verdiene tilfredsstiller vilkårene i loven.

Ingen av høringsinstansene uttaler seg spesielt om de særlige spørsmål som oppstår når grunnkapitalen består av annet enn penger.

Departementet slutter seg til utvalgets synspunkter når det gjelder behovet for regler som sikrer at grunnkapitalen er reell ved opprettelsen av stiftelsen, og er enig i forslaget om at det bare er eiendeler som kan føres opp i balansen, som kan brukes som grunnkapital, jf. utkastet § 15 første ledd. Regelen innebærer blant annet at en plikt til å utføre et arbeid eller en tjeneste ikke kan brukes som grunnkapital. Bestemmelsen gjelder for øvrig både i forbindelse med opprettelsen av stiftelsen og i forbindelse med kapitalforhøyelse. Departementet har også fulgt opp forslaget om at de eiendeler som stiftelsen mottar som oppgjør for grunnkapitalen, ikke kan overtas til en høyere verdi enn virkelige verdi, jf. § 15 annet ledd.

Departementet følger imidlertid ikke opp forslaget pkt. c, idet en mener revisors bekreftelse vil være tilstrekkelig.

7.3 Krav om hvordan stiftelsens midler skal plasseres og forvaltes

Gjeldende stiftelseslov har ingen alminnelig regulering av hvordan stiftelsens midler skal plasseres og forvaltes. Som utvalget uttaler, må det imidlertid etter ulovfestet rett legges til grunn at midlene skal plasseres og forvaltes på en forsvarlig måte.

For offentlige stiftelser er det fastsatt særskilte krav til hvordan midlene skal plasseres i forskrift om offentlige stiftelser. Det er et alminnelig krav at stif-

telsens midler skal plasseres og forvaltes på en slik måte at avkastningen til enhver tid blir tilfredsstillende. Det er gitt detaljerte regler om plassering, ved at det er gitt en uttømmende liste over lovlige plasseringsalternativer.

Utvalget slår fast at loven ikke bør oppstille nye regler om plasseringsplikt for næringsdrivende stiftelser da dette kan motvirke næringsvirksomheten. Utvalget går heller ikke inn for regler om plasseringsplikt for alminnelige stiftelser. Det foreslås i stedet en regel som pålegger styret en generell plikt til å forvalte kapitalen slik at sikkerheten til enhver tid ivaretas på en fullt ut forsvarlig måte.

Det er bare noen få av høringsinstansene som uttaler seg om forslaget.

Departementet slutter seg til utvalgets forslag, jf. § 18. Når det gjelder uttalelsen fra Den Norske Advokatforening om at en slik bestemmelse er intetsigende, viser departementet til at et forsvarlighetskrav uansett må antas å gjelde etter ulovfestet rett, og etter departementets syn er det en fordel at prinsippet kommer klart til uttrykk i loven.

Departementet er også enig med utvalget i at detaljerte krav til hvordan stiftelsers midler skal plasseres, lett kan fremstå som rigide, og at de kan vanskeliggjøre mulighetene for en god avkastning. Departementet kan dermed heller ikke se at reglene bør gjennomføres som en fravikelig ordning i loven, slik Den Norske Advokatforening foreslår. Etter departementets syn er styret nærmest til å vurdere hvordan stiftelsens midler bør forvaltes.

7.4 Krav om forsvarlig virksomhet. Handleplikt ved tap av stiftelsens egenkapital

Stiftelsesloven har ikke regler som stiller generelle krav til stiftelsers egenkapital, eller som krever at virksomheten skal tilpasses egenkapitalen. Det kreves imidlertid at offentlige stiftelser skal ha en forvaltningskapital (egenkapital og fremmedkapital) som står i rimelig forhold til formålet.

Stiftelseslovutvalget drøfter om det bør gis bestemmelser utover de foreslåtte reglene om bundet grunnkapital og tilleggskapital, som tar sikte på å bevare kapitalgrunnlaget i stiftelsen. Utvalget vurderer om det bør gis en regel tilsvarende aksjeloven og allmennaksjeloven § 3-4, som bestemmer at selskapet til enhver tid skal ha en aksjekapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet. Etter utvalgets mening passer ikke en slik regel så godt for stiftelser.

Utvalget vurderer deretter om det bør gis regler om handleplikt for styret ved tap av egenkapitalen tilsvarende aksjeloven og allmennaksjeloven §3-5. Det foreslås at hvis to tredeler av grunnkapitalen er tapt, skal styret straks behandle saken og varsle Stiftelses-tilsynet. Styret skal deretter redegjøre for tilsynet for om det er behov for tiltak, og hva eventuelle tiltak skal

gå ut på. For næringsdrivende stiftelser foreslås det at det samme skal gjelde også når egenkapitalen er lavere enn forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten.

Ingen av høringsinstansene uttaler seg prinsipielt om disse forslagene.

Departementet er enig i utvalgets vurderinger når det gjelder spørsmålet om å innføre en regel tilsvarende aksjeloven og allmennaksjeloven § 3-4. Departementet er også enig med utvalget i at det kan være behov for en regel som pålegger styret en handleplikt ved tap av egenkapitalen, og en slik regel er tatt inn i lovforslaget § 25. I motsetning til utvalgets forslag gjelder imidlertid departementets bestemmelse bare for næringsdrivende stiftelser. Grunnen til dette er at etter departementets forslag gjelder det ikke noe krav om bundet egenkapital for alminnelige stiftelser.

7.5 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til departementets forslag om at det ikke er opprettet noen gyldig stiftelse (juridisk person) dersom ikke kravet til minste grunnkapital er oppfylt.

Komiteen støtter også forslaget om at det skal bestemmes hva som skal skje med midlene dersom stifteren er død.

Komiteen støtter videre departementets syn på at det ikke er tilstrekkelig tungtveiende grunner til å innføre krav om bundet grunnkapital, dvs. et forbud mot at grunnkapitalen kan brukes til utdelinger, i alminnelige stiftelser.

Komiteen viser til at utdelinger iht. § 19 som hovedregel ikke skal kunne foretas til stiftelsens oppretter eller dennes ektefelle/samboer. Det gis imidlertid en adgang i § 19 til å dispensere fra dette forbudet. Komiteen viser til at formålet med dispensasjonsregelen har vært å unngå at ideelle organisasjoner og lignende, som oppretter en stiftelse til et formål organisasjonen ivaretar, skal være forhindret fra å motta utdelinger fra stiftelsen. Et annet eksempel som nevnes er der en person har opprettet en stiftelse som skal legge forholdene til rette for personer med en bestemt sykdom, og der vedkommende senere får samme sykdom. Komiteen er enig i at slike tilfeller bør falle inn under unntaksregelen.

Komiteen støtter videre både forslaget om en overgangsperiode på fem år for visse næringsdrivende stiftelser til å bringe grunnkapitalen opp til 200 000 kroner, og en hjemmel til å gi dispensasjon fra dette kravet. Komiteen slutter seg til departementets øvrige forslag for næringsstiftelser.

Komiteen støtter forslaget om at det bare er eiendeler som kan føres opp i balansen som kan brukes som grunnkapital, og at plikt til å utføre arbeid eller tjeneste ikke kan regnes med. Komiteen er også enig i reglene om verdsetting av gjenstandene.

Komiteen mener det er riktig at det lovfestes et krav til forsvarlig plassering av stiftelsens midler. Komiteen støtter også departementets syn på at det ikke bør innføres detaljerte krav til hvordan stiftelsens midler skal plasseres. Et slikt detaljeringsnivå kan fort medføre urimelige resultater.

Komiteen slutter seg til departementets syn om at næringsdrivende stiftelser pålegges en handleplikt dersom egenkapitalen er lavere enn forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i stiftelsen, eller dersom to tredjedeler av grunnkapitalen har gått tapt.

Komiteen slutter seg videre til departementets forslag om at også alminnelige stiftelser skal ha en minste grunnkapital, men at dette bare skal gjelde for stiftelser som opprettes etter lovens ikrafttreden.

For øvrig slutter komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti, seg til departementets forslag og synspunkter når det gjelder grunnkapitalens størrelse, men vil presisere at det gis adgang til å dispensere fra kravet til minste grunnkapital i lovens § 14.

Flertallet har merket seg at dispensasjon skal kunne gis der man etter en avveining av de hensyn som gjør seg gjeldende mener at de beste grunner taler for å gjøre unntak. Et viktig moment vil være om stiftelsesformen er egnet for vedkommende rettsdannelse selv om kravet til minste kapital ikke er oppfylt, og i hvilken grad det er mulig å gjennomføre formålet på en annen måte enn i form av stiftelse. Flertallet vil i likhet med departementet understreke at selv om hovedregelen er at grunnkapitalen skal være minst 100 000 kroner, bør bestemmelsen ikke tolkes for strengt. Det kan i praksis være en del tilfeller der det er aktuelt å gi dispensasjon, og flertallet mener det er et viktig og riktig signal som gis når departementet ikke følger opp utvalgets forslag om å ta inn et krav om at det skal foreligge «særlige grunner» for å gi dispensasjon.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og representanten Stang mener at et krav om grunnkapital på minst 100 000 kroner er altfor høyt, og at grensen bør settes til 10 000 kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Senterpartiet og representanten Stang viser til pkt. 15 nedenfor der det fremgår at disse medlemmer primært går inn for at proposisjonen sendes tilbake til Regjeringen. Subsidiært vil disse medlemmer støtte forslaget fra Fremskrittspartiet når det gjelder endring av § 14.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet fremmer forslag til endring av stiftelseslo-

ven § 14 der nedre grense for grunnkapitalen foreslås satt til 10000 kroner.

8. ORGANISERING

8.1 Hvilke organer skal en stiftelse ha?

Etter gjeldende stiftelseslov § 5 skal enhver stiftelse ha et styre, som representerer stiftelsen utad, og som har ansvar for at stiftelsen forvaltes tilfredsstillende.

Selv om det ikke er uttrykkelig fastsatt i loven, kan en stiftelse også ansette en daglig leder eller forretningsfører. For næringsdrivende stiftelser skal det tilsettes en daglig leder dersom stiftelsen har en grunnkapital på 3 mill. kroner eller mer.

Stiftelseslovutvalget foreslår at styret fortsatt skal være et obligatorisk organ i en stiftelse. Det foreslås også at styret skal være stiftelsens øverste organ og at forvaltningen av stiftelsen hører under styret. Utvalget går inn for at det fortsatt bør være adgang til å ansette en daglig leder for stiftelsen. Styret kan bestemme dette med mindre noe annet er fastsatt i vedtektene. Utvalget foreslår en mer vidtgående regulering av daglig leder enn det man finner i gjeldende lov. Gjeldende lovs regler om at visse næringsdrivende stiftelser skal ha daglig leder, er ikke videreført.

Noen høringsinstanser støtter prinsippet om at det skal være obligatorisk med styre. Ingen av høringsinstansene uttaler seg om de mer prinsipielle spørsmål når det gjelder de foreslåtte reglene om daglig leder.

Departementet slutter seg til utvalgets forslag om at styret fortsatt skal være et obligatorisk organ for stiftelser, jf. utkastet § 26. Departementet mener også at det må være adgang til å ansette en daglig leder i en stiftelse, og at det er hensiktsmessig med en mer utfyllende regulering enn det man finner i gjeldende lov, jf. utkastet §§ 34 og 35.

Departementet mener imidlertid at det for noen stiftelser også bør være en plikt til å ha daglig leder. Det foreslås at påbudet begrenses til næringsdrivende stiftelser som ikke er holdingstiftelser og som har en grunnkapital på 3 mill. kroner eller mer.

8.2 Adgangen til å ha andre organer enn styre og daglig leder

Etter gjeldende stiftelseslov kan det bestemmes i vedtektene at stiftelsen skal ha andre organer enn styret.

Utvalget mener at loven fortsatt bør gi en slik adgang, men at det bør fastsettes klare regler for den kompetansen et slikt organ skal kunne ha. Begrunnelsen for dette er at det i praksis har reist seg enkelte problemer vedrørende kompetansefordelingen mellom styret og det andre organet.

Forslaget støttes av Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, men flere høringsinstanser går imot de begrensninger utvalget foreslår når det gjelder

hva slags kompetanse som kan legges til et annet organ. Ingen av høringsinstansene går imot prinsippet om at styret er stiftelsens øverste organ. Med ett unntak synes det heller ikke å være noen av høringsinstansene som mener at en stiftelse skal kunne ha organer med kompetanse som griper inn i styrets kompetanse på en slik måte at styret i realiteten ikke lenger er stiftelsens øverste organ, eller ikke lenger har et generelt ansvar for forvaltningen av stiftelsen. Departementet slutter seg på dette punktet fullt ut til utvalgets vurderinger av at en slik ordning kan medføre uklare ansvarsforhold. Loven bør ikke åpne for at det opprettes organer som har en overordnet stilling i forhold til styret, eller organer som er sideordnet styret på den måten at organet har eksklusiv kompetanse innenfor visse saksområder.

8.3 Krav til antall styremedlemmer

Nåværende stiftelseslov har ikke noen generell regel som stiller krav til antallet styremedlemmer. For offentlige stiftelser er det likevel et krav at styret har minst to styremedlemmer. Næringsdrivende stiftelser med en grunnkapital på 3 mill. kroner eller mer skal ha et styre på minst tre medlemmer.

Stiftelseslovutvalget foreslår at enhver stiftelse skal ha et styre på minst tre styremedlemmer.

Blant høringsinstansene er det delte oppfatninger om forslaget.

Departementet har ikke fulgt opp utvalgets forslag. Selv om et slikt krav vil være med å sikre en mer betryggende saksbehandling, mener departementet at kravet kan virke vel strengt særlig for de små stiftelsene. Departementet foreslår at plikten til å ha et styre på minst tre styremedlemmer, bare bør gjelde for stiftelser (alminnelige og næringsdrivende) som har en grunnkapital på 3 mill. kroner eller mer, jf. utkastet § 26.

8.4 Begrensninger i adgangen til å delta i styret for den som har avgitt en formuesverdi som inngår som grunnkapital i stiftelsen

Stiftelsesloven har ikke uttrykkelige regler om adgangen for oppretteren eller den som har avgitt formuesverdien som inngår som stiftelsens grunnkapital, til å delta i styret. Selvstendighetskravet, jf. § 2, innebærer imidlertid at stiftelsen må forvaltes på en selvstendig måte i forhold til oppretteren, og Justisdepartementet har lagt til grunn at oppretteren ikke kan være enestyre eller styreleder i et styre med to medlemmer.

Stiftelseslovutvalget foreslår en regel om at styrets flertall ikke kan bestå av den som har avgitt formuesverdien som inngår som grunnkapital i stiftelsen, vedkommendes nærstående eller person som har til-litsverv i, eller står i et ansettelses- eller underordningsforhold til vedkommende. Utvalget foreslår også et forbud mot at den som har avgitt formuesverdien som inngår som grunnkapital, er styrets leder. Bak-

grunnen for reglene er et ønske om at stiftelsens formuesverdi så langt som mulig underlegges en uavhengig forvaltning.

Utvalget foreslår en dispensasjonshjemmel som gir Stiftelsestilsynet myndighet til å gjøre unntak fra forbudene, fordi et generelt forbud kan rekke lenger enn formålet med forbudsbestemmelsene tilsier.

Blant høringsinstansene er det delte oppfatninger om forslaget.

Departementet mener at utvalgets forslag prinsipielt sett har mye for seg. En slik regel kan bl.a. ha betydning når det gjelder mulighetene for å misbruke stiftelsesformen. På den annen side er det nok heller ingen tvil om at de foreslåtte forbudene kan bli oppfattet som strenge i praksis. De synspunkter som har fremkommet under høringen, tyder på det. Det kan være av stor betydning for personer som ønsker å avsette midler til samfunnsnyttige formål, at de får være med på å realisere sine gode intensjoner.

Departementet har under en viss tvil kommet til at utvalgets forslag ikke bør følges opp. Departementet foreslår i stedet en mindre vidtgående regel, som forbyr den som har avgitt formuesverdien som inngår som grunnkapital, og hans eller hennes nærstående mv., å være de eneste medlemmene av styret, jf. §27. De nevnte personene kan heller ikke være styrets leder hvis styret bare har to styremedlemmer. Bakgrunnen for denne regelen er § 33, som bestemmer at ved stemmelikhet i styret er møtelederens stemme avgjørende.

I likhet med utvalget foreslår departementet at Stiftelsestilsynet skal kunne gi dispensasjon fra forbudene. Departementet foreslår også i likhet med utvalget at regelen retter seg mot den som reelt har avgitt grunnkapitalen, og ikke mot den formelle oppretteren.

8.5 Bør juridiske personer kunne være styremedlemmer?

Etter stiftelsesloven kan ikke bare fysiske personer, men også juridiske personer være styremedlemmer.

Når en juridisk person er valgt til styremedlem, er det den juridiske personen som sådan som har dette vervet. Myndigheten til å opptre på vegne av den juridiske personen i styret følger av de alminnelige reglene om representasjonsrett for vedkommende institusjon.

Utvalget foreslår at bare fysiske personer skal kunne være styremedlemmer. Dette innebærer dels at styret i en stiftelse ikke kan utgjøres av en juridisk person, og dels at ingen juridisk person kan være styremedlem i en stiftelse. Formålet med bestemmelsen er å forhindre «ansvarspulverisering», blant annet hvor styremedlemmet som selskap har begrenset og indirekte gjeldsansvar. Unntak fra forbudet bør gjelde hvor Stiftelsestilsynet har gitt sitt samtykke til fellesforvaltning av flere stiftelsers midler.

Av høringsinstansene er det bare Kommuneadvokaten i Bergen som har uttalt seg om spørsmålet. Han mener at juridiske personer bør kunne være styremedlemmer, og at administrasjonen av en del stiftelser ellers kan bli for tungvint og dyr.

Departementet er enig med utvalget i at faren for ansvarspulverisering tilsier at juridiske personer ikke bør kunne være styremedlemmer i stiftelser, og viser til at juridiske personer ikke kan være styremedlemmer i aksjeselskaper eller ansvarlige selskaper.

Departementet peker på at det fortsatt vil være mulig å bestemme at ett eller flere styremedlemmer skal velges blant ledelsen eller de ansatte i en juridisk person, eventuelt at den juridiske personen selv har rett til å oppnevne styremedlemmer. Forskjellen fra dagens ordning trenger dermed ikke å bli så stor i praksis.

8.6 Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at ingen høringsinstanser går imot at styret skal være stiftelsens øverste organ. Bare en høringsinstans mener at stiftelsen skal kunne ha andre organer med myndighet til å gripe inn i styrets kompetanse. På den bakgrunn slutter komiteen seg til departementets forslag.

Komiteen viser til at det fortsatt skal være adgang til å opprette andre organer enn et styre, og at det skal gis klare bestemmelser for hva slags kompetanse disse organene skal ha.

Komiteen slutter seg til departementets forslag om krav til antall styremedlemmer. Komiteen er fornøyd med at det ikke settes et generelt krav på minimum tre styremedlemmer for alle stiftelser, da et slikt krav ville ha virket urimelig overfor små stiftelser. Komiteen mener det er et vel begrunnet krav at stiftelser som forvalter en grunnkapital på 3 mill. kroner eller mer skal ha minimum tre styremedlemmer.

Komiteen vil understreke at det kan ha stor betydning for den som bruker sine midler til å opprette en stiftelse, at vedkommende selv har mulighet til å være med på stiftelsens virksomhet og får være med på å realisere sine gode intensjoner.

Komiteen ser i utgangspunktet ikke dette som noe negativt, og er derfor tilfreds med at departementet foreslår regler som ikke hindrer stiftelsens grunnlegger eller noen av hennes/hans nærstående å være med i stiftelsens styre. Komiteen slutter seg til at de samme personene ikke kan være enestyre eller styreleder dersom styret bare har to medlemmer. Komiteen viser dessuten til at det er mulig å gjøre unntak fra disse reglene.

Komiteen slutter seg til departementets forslag om at juridiske personer ikke kan være styremedlemmer.

9. REGNSKAPS- OG REVISJONSPLIKT

Enhver stiftelse har regnskapsplikt etter regnskapsloven. Årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning skal sendes til fylkesmannen senest en måned etter fastsettingen av årsregnskapet. Innsendingsplikten gjelder likevel ikke stiftelser som har en forvaltningskapital på under 50 000 kroner, og i henhold til forskrifter heller ikke private, ikke-næringsdrivende stiftelser der forvaltningskapitalen ikke overstiger 500 000 kroner.

Enhver stiftelse har revisjonsplikt etter reglene i revisorloven. Revisjonsplikten gjelder likevel ikke for stiftelser som har en forvaltningskapital på under 50 000 kroner. Det er gitt enkelte særregler om regnskaps- og revisjonsplikt i såkalte holdingstiftelser.

Utvalget slår fast som et utgangspunkt at regler om regnskapsplikt for stiftelser er helt nødvendig for at det skal være mulig å føre tilsyn og kontroll med stiftelsene, men reglene må tilpasses stiftelsenes forhold.

Økokrim og Innsamlingskontrollen i Norge gir uttrykk for at enhver stiftelse bør undergis regnskaps- og revisjonsplikt. Kommuneadvokaten i Bergen mener på den annen side at regnskaps- og revisjonsplikten kan bety en unødvendig stor byråkratisering for de stiftelser som har liten grunnkapital.

Departementet foreslår en endring av regnskapsloven § 1-2 og revisorloven § 2-1, slik at regnskapsplikten og revisjonsplikten for stiftelser fullt ut følger av disse lovene, jf. lovutkastet §§ 43 og 44. Når det gjelder nærmere detaljer, vises til merknadene til §§ 43 og 44.

Stiftelseslovutvalget påpeker at det kan være behov for særlige regnskaps- og revisjonsregler for små ikke-næringsdrivende stiftelser. Etter at utvalget avga sin utredning, er den nye regnskapsloven vedtatt og satt i kraft. Denne loven har differensierte regler for såkalte «små foretak» og «store foretak». Departementet bemerker videre at regler om regnskaps- og revisjonsplikt ikke kan vurderes uavhengig av ønsket om en mer effektiv kontroll av stiftelser.

Komiteens merknader

Komiteen mener det er viktig at alle stiftelser underlegges regnskaps- og revisjonsplikt for å muliggjøre en reell kontroll og tilsyn med stiftelsene. Komiteen viser til at dersom stiftelsen har en enkel økonomi, vil også regnskaps- og revisjonsarbeidet bli enkelt, og det kan ikke sees på som urimelig å sette krav om dette.

10. ENDRING AV DEN RETTSLIGE DISPOSISJONEN SOM DANNER GRUNNLAGET FOR STIFTELSEN, ELLER AV STIFTELSENS VEDTEKTER (OMDANNING)

En stiftelse er i utgangspunktet uforanderlig, og oppretteren forutsetter vanligvis at stiftelsen skal eksistere i overskuelig fremtid. I en del stiftelser er det likevel inntatt regler i stiftelsesgrunnlaget eller i vedtektene som gjør det mulig å endre disse, og stiftelsesloven har også regler i kap. VI om omdanning av stiftelser m.m.

Retten til å omdanne stiftelser (permutasjonsretten) har fra gammelt av ligget hos Kongen, og reglene om dette har vokst frem gjennom administrativ praksis.

Utvalget foreslår at nåværende lovs regler om omdanning av stiftelser langt på vei videreføres i den nye stiftelsesloven, men foreslår likevel enkelte endringer. Endringene går i hovedsak ut på følgende:

- Det foreslås en definisjon av begrepet «omdanning».
- Oppretteren av stiftelsen skal ikke lenger kunne ha omdanningsmyndighet.
- Stiftelsestilsynet skal, når det har fått melding om omdanningsvedtak som er truffet av andre, prøve om vedtaket er i samsvar med loven og stiftelsens vedtekter før vedtaket registreres i Stiftelsesregisteret.
- Det foreslås generelle begrensninger i adgangen til å treffe vedtak om omdanning.
- Det offentlige skal i særlige unntakstilfeller kunne omdanne en stiftelse av eget tiltak.
- Utvalget foreslår særlige saksbehandlingsregler for opphevelse, sammenslåing og for deling av stiftelser.

Det er få av høringsinstansene som uttaler seg generelt om utvalgets forslag om omdanning.

En fri adgang for oppretteren til å omdanne stiftelsen, lar seg neppe forene med selvstendighetsprinsippet, og ville også medføre betydelige omgåelsesmuligheter i forhold til annen lovgivning. Dette tilsier at lovgivningen bør være restriktiv når det gjelder oppretterens adgang til å legge omdanningsmyndighet til seg selv.

For det annet reiser det seg et spørsmål om i hvilken grad andre enn oppretteren skal kunne omdanne stiftelsen. Som utvalget peker på, er det tradisjonelle utgangspunktet i norsk rett at en stiftelse i prinsippet er uforanderlig. Dette bør etter departementets syn legges til grunn også i en ny stiftelseslov. Det virker likevel klart at man ikke kan avskjære enhver mulighet for å endre de bestemmelser oppretteren har fastsatt.

Departementet mener i likhet med utvalget at også den nye stiftelsesloven må tillate omdanning av stiftelser. Omdanningsreglene må som etter tidligere rett bygge på en avveining mellom respekten for oppretterens vilje og samfunnets behov for å gripe inn med korreksjoner der forholdene har endret seg eller det for øvrig er sterke grunner som taler for en endring av den aktuelle stiftelsen. Omdanningsreglene i nåværende stiftelseslov bygger i stor grad på sedvane. Departementet er enig med utvalget i at disse reglene i praksis har vist seg å fungere tilfredsstillende, og at de i hovedsak bør videreføres i den nye stiftelsesloven.

Departementet følger opp utvalgets forslag med enkelte justeringer i §§ 45, 46, 48 og 50-54. Bl.a. foreslår departementet at omdanningskompetansen legges til Stiftelsestilsynet, og ikke til Kongen. Kongens kompetanse er i dag delegert til fylkesmennene via Justisdepartementet. Departementet går også noe lenger enn utvalget i å utforme saksbehandlingsreglene i § 52 i samsvar med aksjelovens regler.

Komiteens merknader

Komiteen understreker at omdanning av stiftelser må bygge på en avveining mellom respekten for stiftelsesordningens generelle funksjon og oppretters vilje, og samfunnets behov for å gripe inn med korreksjoner der forholdene har endret seg eller det for øvrig er sterke grunner som taler for en endring av stiftelsen. Komiteen mener det er fornuftig å videreføre dagens regler, da de har vist seg å fungere tilfredsstillende i praksis.

11. DET OFFENTLIGES KONTROLL OG TILSYN MED STIFTELSENE

11.1 Sammendrag

Gjeldende rett

Det offentlige fører etter nåværende stiftelseslov et visst tilsyn med stiftelser. Omfanget av tilsynet beror på om stiftelsen har offentlig stadfestelse eller om den er en såkalt «privat stiftelse». Tilsynet utøves av fylkesmennene, med Justisdepartementet som overordnet tilsynsmyndighet.

Bør det være et offentlig tilsyn med stiftelser?

Utvalget mener at det er et klart behov for en offentlig tilsynsordning med stiftelsene, men at nåværende lovs regler om tilsyn og kontroll er uklare og ufullstendige. I en ny stiftelseslov bør søke å trekke opp klarere rettsgrunnlag for det offentliges tilsyn. Videre mener utvalget at det er behov for å vurdere organiseringen av tilsynet med stiftelser.

Høringsinstansene uttaler seg i liten grad om det prinsipielle spørsmålet om det i det hele tatt bør være en oppgave for det offentlige å føre tilsyn og kontroll med stiftelsene.

Departementet er enig med utvalget i at det fortsatt bør være et offentlig tilsyn med stiftelser, og slutter seg til utvalgets begrunnelse. Når det gjelder forslaget fra Næringslivets Hovedorganisasjon om å erstatte den offentlige tilsynsordningen med revisorkontroll, mener departementet at revisor ikke fullt ut kan erstatte en offentlig tilsynsordning. Det vil være behov for en instans som har myndighet til å følge opp ulovlige forhold og gripe inn med de forskjellige tiltak som loven gir hjemmel for. En slik oppgave kan neppe legges til revisor eller en annen privat instans.

Hva bør det offentliges tilsyn med stiftelser gå ut på, og hvordan bør det gjennomføres?

Utvalget mener at tilsynet dels bør skje i stiftelsesens egen regi, og dels i regi av en offentlig tilsynsmyndighet. Når det gjelder egenkontroll, foreslår utvalget at revisor ved uttalelse i revisjonsberetningen skal kommentere om utdelingene er i samsvar med vedtektene og stiftelsesloven. Det offentliges kontroll bør i hovedsak gå ut på å se til at stiftelsene forvaltes i samsvar med vedtektene og lovgivningen, og å treffe vedtak med hjemmel i stiftelsesloven.

Høringsinstansene har ikke uttalt seg prinsipielt om disse spørsmålene.

Departementet er enig i den skisse som utvalget har lagt opp til.

Organiseringen av det offentliges tilsyn

Utvalget mener at dagens ordning, hvor tilsynet er lagt til fylkesmennene, bør erstattes av en sentral tilsynsordning. Det vurderer om oppgaven kan legges til ett eller noen få fylkesmannsembeter, eller til et allerede eksisterende organ, men avviser disse alternativene, og går inn for at det opprettes et nytt sentralt organ for tilsynet med stiftelser, Stiftelsestilsynet.

Under høringen har det vært bred oppslutning om at tilsynet med offentlige stiftelser bør sentraliseres.

Departementet slutter seg til utvalgets forslag om at det bør opprettes en egen tilsynsenhet som gis navnet «Stiftelsestilsynet», men departementet har ikke med dette konkludert med at tilsynet nødvendigvis bør legges til et nyopprettet organ. Slik departementet ser det, er det tvert imot gode grunner som kan tale for å legge tilsynsmyndigheten til et eksisterende organ. Regjeringen tar sikte på å foreta en gjennomgang av alle statlige tilsynsordninger, hvor siktemålet delvis er en forenkling og eventuelt avvikling og delvis en effektivisering og samordning av ordningene. Opprettelsen av et Stiftelsestilsyn må vurderes i lys av dette arbeidet, og departementet vil komme tilbake til spørsmålet. Departementet er enig med utvalget i at Stiftelsestilsynet også bør ha oppgaven som registreringsmyndighet.

Bør det opprettes en Stiftelsesklagenemnd?

Utvalget tar opp spørsmålet om hvilken ordning som bør gjelde ved behandling av klager over Stiftelsestilsynets vedtak, og mener at det bør opprettes en egen klagenemnd for behandling av slike klager, «Stiftelsesklagenemnden». Justisdepartementet skal fortsatt ha stilling som overordnet stiftelsesmyndighet, og loven bør ikke avskjære departementets instruksjons- og omgjøringsrett. Utvalgets klare oppfatning er likevel at departementet bare unntaksvis bør gjøre bruk av denne kompetansen.

Blant høringsinstansene er det delte oppfatninger om spørsmålet.

Justisdepartementet går på det nåværende tidspunkt ikke inn for å opprette en egen klagenemnd for behandling av klagesaker etter stiftelsesloven. Departementet legger til grunn at en slik ordning vil bli dyr i forhold til de ressurser som i dag brukes på klagesaker etter stiftelsesloven. Departementet bruker grovt regnet rundt 0,3 årsverk på arbeidet som overordnet tilsynsmyndighet. Selv om det må antas at antallet klagesaker kan øke etter den nye loven, antar departementet at det ikke vil dreie seg om et så stort antall saker at det kan begrunne opprettelsen av en egen klagenemnd. Klage over Stiftelsestilsynets vedtak vil følge de alminnelige reglene om klage i forvaltningsloven.

11.2 Komiteens merknader

Komiteen har merket seg forslaget om en sentral tilsynsordning og oppretting av en egen tilsynsenhet med navnet «Stiftelsestilsynet» som også bør ha oppgaven som registreringsmyndighet.

Komiteen viser til at det er gode grunner for å ha en offentlig tilsynsordning med stiftelser. Det er ingen eierkontroll, slik det for eksempel er i selskaper, og derfor er det behov for at noen utenforstående kan føre et tilsyn for å avdekke og forebygge misbruk. Komiteen mener det er naturlig at det er det offentlige som bør utføre dette tilsynet. Komiteen viser til at Stiftelseslovutvalget mente at dagens regler er uklare og ufullstendige. Komiteen vil understreke betydningen av å ha et klart og tydelig rettsgrunnlag for det offentlige tilsyn med stiftelsene. Det gir forutsigbarhet og trygghet både for stiftelsene og for de som skal utføre tilsynet.

Komiteen understreker at hovedoppgaven for tilsynsmyndigheten må være å føre tilsyn med at stiftelsene forvaltes i samsvar med vedtektene og stiftelsesloven, og å treffe vedtak med hjemmel i loven. Komiteen mener at alle stiftelser i prinsippet skal være underlagt samme form for tilsyn, uten at dette skal være til hinder for at tilsynet til en viss grad differensieres. Komiteen slutter seg også til Regjeringsadvokatens og departementets syn om at staten ikke kan holdes erstatningsansvarlig for ikke å ha grepet inn i forhold til uheldige disposisjoner foretatt av stiftelsens styrende organer.

Komiteen støtter departementets forslag om at det ikke er hensiktsmessig med, eller behov for, en egen klagenemnd.

Komiteen viser til at utvalget mener at de erfaringer man har med dagens tilsynsordning, på ingen måte er dårlige, men at det er rom for forbedringer.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, har registrert de synspunkter som taler for å opprette et stiftelsestilsyn, men har likevel konkludert med inntil videre å opprettholde dagens ordning med at fylkesmennene bør utføre tilsynet.

Flertallet legger vekt på at dagens ordning innebærer en nærhet til brukerne som man ville miste ved en sentralisering. Nærheten som i dag finnes gjør det også enklere å veilede og yte service overfor stiftelsene, og lokalkunnskap kan være en nyttig faktor i tilsynsarbeidet. Flertallet mener det er viktig å ikke gjøre tilværelsen for innbyggerne i Norge mer komplisert enn nødvendig, og ønsker heller ikke å belaste små, idealistiske stiftelser med belastende utgifter til gebyr/avgifter.

Flertallet har merket seg at hensyn til kompetanse innenfor saksfeltet, effektiv ressursutnyttelse og ensartet praksis og forutsigbarhet har vært brukt som argumenter for å opprette et tilsyn. Flertallet understreker at dette er viktige punkter som må ivaretas, men at dette også kan gjøres ved å styrke fylkesmannsembetene med faglig opplæring og personalressurser. Med dagens teknologi må det etter flertallets mening også være mulig at de forskjellige fylkesmannsembetene kan samle og utveksle praksis og erfaringer, og dermed øke kompetansen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet viser til departementets forslag om opprettelse av en tilsynsenhet for stiftelser. I likhet med utvalget legger departementet vekt på behovet for ensartet praksis, at kompetansen på dette noe spesielle rettsområdet blir bedre, og hensynet til en mer effektiv ressursbruk. Disse medlemmer merker seg den brede tilslutning forslaget har fått fra høringsinstansene. Disse høringsinstansene legger i stor grad vekt på mulighetene for å utvikle kompetanse innenfor saksfeltet, effektiv ressursutnyttelse og ensartet praksis og forutsigbarhet. Disse medlemmer vil særlig fremheve en fellesuttalelse fra fylkesmennene og en fra 10 private og allmennnyttige stiftelser, der begge uttalelsene støtter forslaget. Samtidig har disse medlemmer merket seg at noen høringsinstanser gir uttrykk for skepsis, ved å vise til at en samordning av tilsynet vil innebære at det blir vanskeligere å veilede og yte service overfor stiftelsene. Disse medlemmer mener det er av avgjørende betydning at stiftelsenes behov for veiledning og service ivaretas, og forutsetter at dette imø-

tekommes. På denne bakgrunn går disse medlemmer inn for å samle det offentlige tilsyn med stiftelser, og fremmer forslag om dette som samsvarer med departementets forslag i Ot.prp. nr. 15 (2000-2001).

Disse medlemmer har merket seg at departementet foreløpig ikke har tatt stilling til konkret plassering av det offentlige tilsynet med stiftelser. Videre har disse medlemmer merket seg at departementet mener det er gode grunner som kan tale for å legge tilsynsmyndighet til et eksisterende organ. Disse medlemmer er enig i en slik vurdering, og ber departementet komme tilbake til Stortinget med forslag om konkret plassering.

12. REGISTRERING AV STIFTELSE

Stiftelser registreres i dag i tre forskjellige registre: I fylkesmennenes registre over stiftelser, i Enhetsregisteret og i Foretaksregisteret.

Fylkesmennenes stiftelsesregistre omfatter stiftelser med en forvaltningskapital på 50 000 kroner eller mer. Disse stiftelsene skal også registreres i Enhetsregisteret. Næringsdrivende stiftelser skal dessuten registreres i Foretaksregisteret.

Utvalget mener at det bør opprettes et sentralt stiftelsesregister, som skal være tilknyttet Enhetsregisteret. Både publisitetshensyn, kontrollhensyn, hensynet til notoritet, hensynet til legitimasjon utad og firmabeskyttelse tilsier at man har en offentlig registreringsordning.

Utvalget legger opp til at næringsdrivende stiftelser fortsatt skal være registrert i Foretaksregisteret. Andre stiftelser skal være registrert i Enhetsregisteret foruten det nye Stiftelsesregisteret. Det skal bare være nødvendig å fylle ut en blankett ved registrerings- og endringsmeldinger for stiftelser, og denne behøver bare å sendes til Stiftelsestilsynet.

De fleste høringsinstanser støtter utvalgets forslag på dette punkt.

Departementet er enig i at det bør opprettes et sentralt register for alle stiftelser og som føres av Stiftelsestilsynet.

Opprettelsen av et sentralt register for stiftelser vil ikke fjerne dagens ordning med et «to- og tresporet» system for registrering. Departementet legger betydelig vekt på at registreringen i disse registrene blir samordnet. Dette krever rutiner som sørger for at registrering av en opplysning i ett register, også fanges opp og blir registrert på samme måte i andre relevante registre. Videre krever det at vedtak som er truffet i forhold til ett register, får virkning også i forhold til andre registre. Departementet ser det også som avgjørende at publikum kan forholde seg til en enhet, og at alle opplysninger som skal meldes til de ulike registre, kan meldes ett sted på en felles blankett.

Enkelte av høringsinstansene går inn for at Stiftelsesregisteret legges til Brønnøysundregistrene. Som nevnt ovenfor, er departementet av den oppfatning at Stiftelsesregisteret bør føres av Stiftelsestilsynet. Hvor Stiftelsestilsynet skal legges, har imidlertid departementet ikke tatt endelig stilling til, men det er departementets forutsetning at det må være en nær tilknytning mellom de tre registrene.

Departementet går inn for at stiftelsene bør finansiere driften av Stiftelsestilsynet helt eller delvis gjennom gebyrer for registrering. Det legges opp til et prinsipp om høyere gebyrsats for første gangs registrering og en lavere gebyrsats for andre meldinger. Departementet vil komme tilbake med et forslag til nærmere regler om gebyrenes størrelse i forbindelse med at det tas stilling til Stiftelsestilsynets plassering og budsjett.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at det i dag er tre måter stiftelser blir registrert på, gjennom Foretaksregisteret, Enhetsregisteret eller i fylkesmennenes register over stiftelser. Komiteen har merket seg at det er lagt opp til at registreringen skal skje samordnet i så stor grad som mulig, og at det er laget en fellesblankett som kan brukes til registrering.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, vil peke på at forslaget om opprettelse av et sentralt stiftelsesregister bare i begrenset grad vil medføre noen forenkling i forhold til dagens system. Den nåværende «to- og tresporede» ordning vil ikke forsvinne, og ifølge proposisjonen vil næringsdrivende stiftelser fortsatt bli registrert i Foretaksregisteret, Enhetsregisteret og i Stiftelsesregisteret, mens alminnelige stiftelser skal registreres i de to sistnevnte registrene. Flertallet ser at det er mulig at man kan oppnå en forenklingsgevinst ved opprettelsen av et felles register, men mener at det ikke er rimelig å belaste stiftelsene med uoversiktlige kostnader til dette i form av gebyrer for registrering. Flertallet viser til at det er mange små stiftelser i Norge. Kostnadene ved gebyrer vil kunne bli tyngende for disse stiftelsene, samtidig som stiftelsenes evne til å tilgodese allmennyttige formål vil bli redusert.

Flertallet mener at med dagens teknologi vil fylkesmennene kunne bruke og ha tilgang til et felles register, uten at det må opprettes et eget og kostnadskrevende byråkrati i den sammenheng. Alle kostnader som forutsettes dekket av stiftelsene vil måtte forventes å redusere stiftelsenes evne til å tilgodese sitt allmennyttige formål. Disse kostnadene vil kunne bli svært tyngende, særlig for de mindre, ofte lokale stiftelsene. I stedet bør tilsynet og registeret, som i dag, være statlig finansiert, noe som vil holde kostna-

dene nede, samtidig som det representerer et positivt bidrag fra staten overfor stiftelsene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet viser til sine merknader vedrørende organiseringen av det offentlige tilsyn med stiftelser, og ber departementet komme tilbake til Stortinget med en vurdering av behovet for gebyrer for registrering av stiftelser. Eventuelle gebyrer må under ingen omstendigheter overstige de reelle utgiftene med ordningen.

13. SÆRLIG OM STIFTELSE SOM ER OPPRETTET AV OFFENTLIGE MYNDIGHETER

Utvalget foreslår ingen særlig regulering av stiftelser som er opprettet av stat eller kommune. Regelen i nåværende lov gir Kongen (Justisdepartementet) myndighet til i det enkelte tilfellet å unnta fra loven stiftelser som er opprettet av et offentlig organ, er ikke videreført i utvalgets forslag. Utvalget foreslår videre å sløyfe gjeldende lovs § 3 annet ledd som gir det offentlige myndighet til å bestemme at offentlige fond, innretninger og institusjoner helt eller delvis skal være underlagt reglene i stiftelsesloven, selv om de ikke er stiftelser i lovens forstand. Utvalget foreslår likevel å videreføre reglene i stiftelsesloven § 11 om at kommune- og fylkesrevisjonen kan velges som revisor i visse stiftelser med nær tilknytning til kommunen eller fylkeskommunen, og at Riksrevisjonen kan velges som stiftelsens revisor i visse stiftelser med nær tilknytning til staten.

Inhabilitetsreglene er praktisk viktige når stiftelsen er opprettet av det offentlige samtidig som at det er representanter fra det offentlige i ledelsen. Utvalget foreslår med enkelte mindre endringer en videreføring av presiseringene i gjeldende lovs § 7.

Enkelte av høringsinstansene har tatt opp spørsmålet om det kan være grunn til å gi enkelte særregler for stiftelser med nær tilknytning til staten. Denne problemstillingen gjelder for det første spørsmålet om slike stiftelser bør undergis en lempeligere regulering eller gis andre rammevilkår enn det som gjelder for andre stiftelser. For det annet er det et spørsmål om loven for øvrig bør gi særregler for stiftelser som har tilknytning til offentlige myndigheter.

De områdene hvor høringsinstansene har gitt uttrykk for at man bør vurdere særregulering, gjelder i første rekke regler som utvalget har foreslått for å styrke stiftelsers selvstendighet. Departementet mener prinsipielt at det offentlige her ikke bør settes i noen annen stilling enn private. Å stille opp unntaksregler for det offentlige på dette punktet, vil i realiteten bety at man rokker ved stiftelsens egenart som organisasjonsform.

Departementet har etter dette kommet til at det ikke bør utformes regler som setter stiftelser med tilknytning til det offentlige i en prinsipielt annen stilling enn andre stiftelser. Dette betyr for eksempel at det ikke lenger vil være anledning til å bestemme at saker av viktighet må godkjennes av et statlig organ. Videre vil det i utgangspunktet ikke være anledning til å ha et styre som utelukkende består av personer ansatt i det offentlige organ som har opprettet stiftelsen.

Komiteens merknader

Komiteen støtter departementet i at det ikke bør opprettes noen særregler for offentlige stiftelser, da en slik forskjellsbehandling ville kunne forsterke uklarhetene i styrings- og ansvarsrelasjonene mellom stiftelsen og det offentlige som oppretter.

Komiteen mener det er rimelig at det offentlige må følge de privatrettslige reglene som gjelder for stiftelser dersom det ønsker å opprette en offentlig stiftelse.

14. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Utvalget understreker at det først og fremst er Stiftelsestilsynet som vil pådra det offentlige omkostninger ved selve etableringen og ved utgifter til den løpende drift. Utvalget forutsetter en mer aktiv kontroll med stiftelsene, og mener at det bør knyttes flere årsverk til Stiftelsestilsynet enn de ca. 10 årsverk som tilsynet i dag beslaglegger hos fylkesmennene. En del av kostnadene ved et stiftelsestilsyn bør betales av stiftelsene selv ved at det innføres gebyrer for meldinger som sendes Stiftelsestilsynet for registrering i stiftelsesregisteret.

Enkelte høringsinstanser fremhever viktigheten av at kostnadene som påføres stiftelsene ved tilsynsordningen, ikke blir for høye. Noen mener utvalgets forslag utvilsomt vil innebære økte kostnader for stiftelsene, og man understreker behovet for at det oppmuntres til etablering av stiftelser. Den Norske Advokatforening er av den oppfatning at det i lovteksten bør inntas bestemmelse om at gebyret ikke kan settes høyere enn at de samlede gebyrinntekter dekker kostnadene ved praktisering av ordningen.

Departementet går inn for å opprette et sentralt stiftelsestilsyn, men går foreløpig inn for å beholde Justisdepartementet som klageinstans. En slik ordning vil være kostnadsbesparende sammenlignet med en nemndsløsning.

Det er forventet en effektiviseringsgevinst i forhold til at stiftelsesregisteret skal knyttes nært opp til Enhetsregisteret. Utviklings- og etableringskostnadene for stiftelsesregisteret og Stiftelsestilsynet kan forventes å beløpe seg til ca. 1 mill. kroner. Gjennomføring av lovforslaget for så vidt gjelder opprettelse og

den videre drift av et Stiftelsestilsyn forutsetter finansiering over statsbudsjettet.

Det antas at tilsynet vil kunne ivaretas med en ressursbruk tilsvarende ca. 10 årsverk. Antallet årsverk vil trolig måtte justeres i forhold til om tilsynet blir lagt til et fullstendig nyopprettet organ eller om det blir samordnet med et allerede eksisterende organ. De løpende driftsutgiftene kan på dette grunnlag anslås til ca. 5 mill. kroner årlig.

Departementet går inn for at stiftelsene bør finansiere opprettelsen og driften av Stiftelsestilsynet helt eller delvis, gjennom gebyrer for meldinger til Stiftelsestilsynet som skal registreres i stiftelsesregisteret.

Ut fra foreløpige anslag kan det se ut som om en 100 pst. finansiering av tilsynet gjennom gebyrer ville kreve gebyrer for registrering på 10 ganger rettsgebyret, eller ca. 6 000 kroner. Dette kan virke høyt, iallfall i forhold til de ideelle, ikke-næringsdrivende stiftelsene. Spørsmålet om graden av delfinansiering eller eventuelt fullfinansiering av tilsynets virksomhet gjennom gebyrer vil bli vurdert nærmere ved iverksettingen av loven og i budsjettssammenheng.

Utvalget foreslo en ordning med enhetlig og samlet registrering direkte til Stiftelsesregisteret, og at opplysningene skulle videreføres til henholdsvis Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Departementet har imidlertid funnet det mest hensiktsmessig at næringsdrivende stiftelser fremdeles foretar direkte registrering til Foretaksregisteret. Dette skal ikke medføre dobbelt gebyr.

Enhver etablert stiftelse vil måtte registrere seg i det nye stiftelsesregisteret, og vil samtidig bli belastet med et gebyr.

I motsetning til gjeldende ordning går departementet inn for at de stiftelser som har til formål å drive næringsvirksomhet og de stiftelser som faktisk driver næringsvirksomhet, skal være underlagt de samme reglene. Bi-næringsdrivende stiftelser vil derfor bl.a. måtte heve grunnkapitalen til 200 000 kroner.

Overgangsreglene kan også medføre plikt til organisatoriske endringer for noen av de etablerte stiftelsene. Departementet er enig med utvalget i at det vil være rommelige nok overgangsfrister til at disse oppgavene bør kunne løses uten for store oppofrelser.

I likhet med utvalget legger departementet til grunn at lovutkastet samlet sett vil innebære såvidt betydelige forbedringer i forhold til gjeldende lovgivning at disse forholdene klart oppveier de omkostningene som er forbundet med den nye lovforslaget.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, viser til sine merknader under pkt. 11 og 12, og til at flertallet ønsker å opprettholde dagens ordning med tilsyn fra fylkesmennene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet har merket seg departementets oppfatning av at tilsynet med stiftelsene bør være en offentlig oppgave. Departementet går inn for at stiftelsene bør finansiere opprettelsen og driften av Stiftelsestilsynet helt eller delvis gjennom gebyrer for meldinger til Stiftelsestilsynet som skal registreres i stiftelsesregisteret.

15. MERKNADER FRA FLERTALLET

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, registrerer at departementet mener opprettelsen av et sentralt Stiftelsestilsyn er et så grunnleggende element i lovforslaget at en endring av dette utgangspunktet vil gjøre det nødvendig med en ny gjennomgang og omarbeiding av hele lovforslaget. Flertallet tar dette til etterretning, og fremmer etter dette forslag om at proposisjonen sendes tilbake til Regjeringen med anmodning om at det fremsettes et nytt forslag. Det nye forslaget bør baseres på hovedtrekkene i det lovforslaget som er fremmet i Ot.prp. nr. 15 (2000-2001) og som flertallet i store trekk slutter seg til, men med de tilpasninger som er nødvendig som følge av en desentralisert tilsynsordning.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«I

Ot.prp. nr. 15 (2000-2001) om lov om stiftelser (stiftelsesloven) - sendes tilbake til Regjeringen.

II

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til lov om stiftelser i tråd med retningslinjene i Innst. O. nr 74 (2000-2001), og der det legges opp til en desentralisert tilsynsfunksjon for stiftelser.»

16. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Vedtak til lov
om stiftelser (stiftelsesloven)

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1 Virkeområde

Denne loven gjelder for stiftelser, når ikke annet er fastsatt i eller i medhold av lov. En stiftelse kan være en alminnelig stiftelse eller en næringsdrivende stiftelse, jf. § 4.

Reglene i kapittel 6 om omdanning av stiftelser gjelder også i de forhold som § 55 nevner.

Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

§ 2 Definisjon

Med stiftelse forstås en formuesverdi som ved testament, gave eller annen rettslig disposisjon selvstendig er stilt til rådighet for et bestemt formål av ideell, humanitær, kulturell, sosial, utdanningsmessig, økonomisk eller annen art. En rettsdannelse som oppfyller vilkårene i første punktum, er en stiftelse etter denne loven, uavhengig av om den er betegnet som legat, institusjon, fond eller annet.

§ 3 Rådighet over formuesverdien

Når stiftelsen er opprettet, jf. § 2, har oppretteren ikke lenger rådighet over formuesverdien som er overført til stiftelsen.

§ 4 Alminnelige stiftelser og næringsdrivende stiftelser

En stiftelse kan være en alminnelig stiftelse eller en næringsdrivende stiftelse.

Med næringsdrivende stiftelser menes i denne loven:

- a) stiftelser som har til formål å drive næringsvirksomhet selv,
- b) stiftelser som driver næringsvirksomhet selv,
- c) stiftelser som på grunn av avtale, eller som eier av aksjer eller selskapsandeler, har bestemmende innflytelse over næringsvirksomhet utenfor stiftelsen.

Ved vurderingen av om man har å gjøre med en næringsdrivende stiftelse etter annet ledd bokstav c, regnes en stiftelse alltid for å ha bestemmende innflytelse over næringsvirksomhet utenfor stiftelsen når:

- a) stiftelsen eier så mange aksjer eller andeler i et selskap som driver næringsvirksomhet, at aksjene eller andelene representerer flertallet av stemmene i selskapet, eller
- b) stiftelsen har rett til å velge eller avsette et flertall av styremedlemmene i et selskap som driver næringsvirksomhet.

Alminnelige stiftelser er stiftelser som ikke er næringsdrivende.

Stiftelsestilsynet avgjør i tvilstilfelle om en stiftelse er en næringsdrivende stiftelse eller en alminnelig stiftelse.

§ 5 Nærstående

Som noens nærstående menes i denne loven:

- a) ektefelle og en person som vedkommende bor sammen med i ekteskapsliknende forhold,
- b) slektninger i rett opp- eller nedstigende linje og søsken,
- c) slektninger i rett opp- eller nedstigende linje og søsken til en person som nevnt i bokstav a,

d) ektefelle til, og en person som bor sammen i ekteskapsliknende forhold med, noen som er nevnt i bokstav b,

e) selskap der vedkommende selv eller noen som er nevnt i bokstav a til d, hver for seg eller til sammen har slik bestemmende innflytelse som nevnt i § 4 tredje ledd.

§ 6 Unntak fra lovens virkeområde

Loven gjelder ikke:

- a) kirker og kirkegårder og verdier for øvrig som soknet eller et trossamfunn eier,
- b) pensjonskasser og pensjonsfond som er under Kredittilsynets tilsyn, jf. lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringselskaper og verdipapirhandel mv. § 1 første ledd nr. 14,
- c) sparebanker.

§ 7 Stiftelsestilsynet

Stiftelsestilsynet fører tilsyn med stiftelser. Stiftelsestilsynets oppgaver er:

- a) å føre et stiftelsesregister der alle stiftelser skal være registrert, jf. § 8,
- b) å føre tilsyn og kontroll med at forvaltningen av stiftelsene skjer i samsvar med stiftelsens vedtekter og denne lov,
- c) å treffe vedtak med hjemmel i denne lov.

Stiftelsen, dens tillitsvalgte og ansatte og stiftelsens revisor har plikt til å gi Stiftelsestilsynet de opplysninger og annen bistand som er nødvendig for at Stiftelsestilsynet skal kunne gjennomføre sine oppgaver etter loven. Revisors taushetsplikt gjelder ikke i forhold til Stiftelsestilsynet.

Kongen kan gi forskrift om Stiftelsestilsynets organisasjon og virksomhet og om registrering av stiftelser. Det kan kreves gebyr for registrering av stiftelser i Stiftelsesregisteret. Kongen kan gi forskrift om når gebyr skal kreves, om gebyrenes størrelse og om innkrevingen av disse.

§ 8 Stiftelsesregisteret

Alle stiftelser skal være registrert i et sentralt register som føres av Stiftelsestilsynet (Stiftelsesregisteret). Stiftelsesregisteret skal inneholde følgende opplysninger, som skal meldes ved opprettelsen av stiftelsen, jf. § 11:

- a) datoen for opprettelsen av stiftelsen og oppretterens navn;
- b) stiftelsens adresse;
- c) hvem som er medlemmer av stiftelsens styre og hvem som er styreleder, og i tilfelle hvem som er varamedlemmer og observatører til styret;
- d) hvem som er daglig leder, hvis stiftelsen har det;
- e) hvem som er revisor, og revisors forretningsadresse og revisornummer;
- f) hvem som er regnskapsfører, hvis stiftelsen har

det (jf. lov 18. juni 1993 nr. 109 om autorisasjon av regnskapsførere), og regnskapsførerens adresse og registreringsnummer;

g) stiftelsens vedtekter.

For styremedlem, varamedlem, observatør og daglig leder skal registeret også inneholde opplysninger om fødselsnummer og adresse. Er en annen stiftelse styre, jf. § 21 annet ledd annet punktum, skal stiftelsens navn og organisasjonsnummer registreres.

Opphører en stiftelse, skal dette meldes til Stiftelsesregisteret, og stiftelsen skal slettes. Meldingen skal gis uten ugrunnet opphold. Det samme gjelder dersom det for øvrig skjer endringer i forhold som er registrert, eller det inntreffer nye forhold som stiftelsen har plikt til å melde etter første ledd. Endring av adresse for andre enn stiftelsen er det likevel ikke plikt til å melde.

Første gang en stiftelse meldes til Stiftelsesregisteret skal dokumenter som nevnt i § 12 vedlegges meldingen. Ved endringsmeldinger skal dokumenter som nevnt i § 12 første ledd bokstav b, c og d vedlegges meldingen, hvis endringsmeldingen gjelder slike forhold.

Melding etter første til tredje ledd kan sendes elektronisk, så langt dette ikke er i strid med kravene i § 12.

Følgende bestemmelser i foretaksregisterloven gjelder tilsvarende for Stiftelsesregisteret: §§ 4-2, 4-3, 4-5 til 4-7, kapittel 5, §§ 6-1, 7-1, 7-2, kapittel 8 og §§ 10-1, 10-3 og 10-5. Stiftelsestilsynet kan gi forskrift om at Stiftelsestilsynet av eget tiltak kan registrere endringer i Stiftelsesregisteret, og om konsekvensene av slike endringer i forhold til andre registre.

Kapittel 2 Opprettelse av stiftelser

§ 9 Stiftelsesdokument

Den som skal opprette en stiftelse, skal utarbeide et stiftelsesdokument for stiftelsen, som minst skal angi:

- a) stiftelsens formål,
- b) hvilke eiendeler som skal brukes som grunnkapital, jf. § 15,
- c) styrets sammensetning, hvis ikke sammensetningen av stiftelsens første styre reguleres av vedtektsbestemmelse som nevnt i § 10 første ledd bokstav c,
- d) eventuelle særrettigheter som skal gis oppretteren eller andre i forbindelse med opprettelsen av stiftelsen.

Stiftelsesdokumentet skal også inneholde stiftelsens vedtekter, jf. § 10.

Stiftelsesdokumentet skal dateres og underskrives av oppretteren.

Hvis en stiftelse er opprettet uten at oppretteren har utarbeidet et stiftelsesdokument som fyller vilkårene i første ledd, skal styret utarbeide stiftelsesdoku-

mentet, eventuelt supplere stiftelsesdokumentet med de opplysninger som mangler.

§ 10 Vedtekter

En stiftelse skal ha vedtekter som minst skal angi:

- a) stiftelsens navn,
- b) stiftelsens formål,
- c) antallet eller laveste og høyeste antall styremedlemmer og hvordan styret skal velges,
- d) hvis stiftelsen skal ha andre organer enn styret, hvilke organer dette er, hvordan organenes medlemmer skal velges, og hvilken myndighet og hvilke oppgaver disse skal ha (jf. § 36),
- e) grunnkapitalens størrelse (jf. § 14 første ledd og § 22).

Vedtektene for en næringsdrivende stiftelse skal også angi stiftelsens firma, jf. firmaloven § 2-2 syvende ledd.

Dersom det i den rettslige disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen, ikke er fastsatt vedtekter som fyller kravene i første og annet ledd, skal stiftelsens styre utarbeide vedtekter eller foreta nødvendige endringer i vedtektene. Styret skal også endre angivelsen i vedtektene av grunnkapitalens størrelse dersom vedtektsbestemmelsen ellers ikke ville være forenlig med § 15 annet ledd.

§ 11 Melding til Stiftelsesregisteret

Innen tre måneder etter at stiftelsen er opprettet etter § 2, skal styret melde stiftelsen til Stiftelsestilsynet for registrering i Stiftelsesregisteret. Meldingen skal inneholde opplysninger som nevnt i § 8 første ledd.

Stiftelsen kan ikke registreres uten at det er utarbeidet et stiftelsesdokument i samsvar med § 9 første og annet ledd, jf. § 10, og uten at hele grunnkapitalen selvstendig er stilt til rådighet for stiftelsen.

§ 12 Vedlegg til melding etter § 11

Som vedlegg til meldingen etter § 11 skal følge:

- a) bekreftet kopi av stiftelsesdokumentet,
- b) erklæring fra revisor og styremedlem om at han eller hun mottar valget,
- c) erklæring fra revisor om at hele grunnkapitalen er stilt til stiftelsens rådighet, jf. § 11 annet ledd,
- d) hvis grunnkapitalen består av andre eiendeler enn penger, erklæring fra revisor om at eiendelene har en verdi som minst svarer til det beløpet grunnkapitalen er fastsatt til i vedtektene, jf. § 15 annet ledd.

Som vedlegg til meldingen skal det også følge en åpningsbalanse for stiftelsen. Åpningsbalansen skal settes opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser. Revisor skal avgi erklæring om at balansen er utarbeidet i samsvar med disse reglene. Åpningsbalansen med revisors erklæring skal tidligst være datert fire uker før meldingen til Stiftelsesregisteret etter § 11.

Vedlegg som nevnt i første ledd bokstav b til d samt annet ledd kan sendes elektronisk. Stiftelsesregisteret kan ved forskrift bestemme at slike elektroniske vedlegg skal tilfredsstille nærmere bestemte tekniske krav, herunder om revisors elektroniske signatur.

Hvis styret har foretatt endringer i stiftelsesdokumentet etter § 9 fjerde ledd eller i vedtektene etter § 10 tredje ledd, skal det som vedlegg til meldingen dessuten følge en bekreftet kopi av det opprinnelige stiftelsesdokumentet eller de opprinnelige vedtektene.

§ 13 Melding til Foretaksregisteret av næringsdrivende stiftelser

Næringsdrivende stiftelser skal meldes til Foretaksregisteret med de opplysninger som følger av foretaksregisterloven §§ 3-6 og 3-7. Er det ved opprettelsen på det rene at stiftelsen skal drive næringsvirksomhet, skal stiftelsen meldes til Foretaksregisteret samtidig med at stiftelsen meldes for registrering i Stiftelsesregisteret etter § 11. Blir stiftelsen næringsdrivende på et senere tidspunkt, skal stiftelsen meldes til Foretaksregisteret uten ugrunnet opphold, i tilfelle med vedlegg som nevnt i § 23 annet punktum.

Kapittel 3 Kapital

I Alminnelige regler

§ 14 Grunnkapital

...

§ 15 Grunnkapital i andre eiendeler enn penger

Eiendeler som ikke kan balanseføres etter regnskapsloven, kan ikke brukes som grunnkapital. En plikt til å utføre et arbeid eller en tjeneste for stiftelsen kan ikke i noe tilfelle brukes som grunnkapital.

Eiendeler som skal brukes som grunnkapital, kan ikke settes til høyere verdi enn den virkelige verdi på dagen for åpningsbalansen.

§ 16 Forhøyelse av grunnkapitalen

Beslutning om å forhøye grunnkapitalen treffes av styret. Styret kan ikke treffe slik beslutning dersom forhøyelsen vil være i strid med stiftelsens formål, vedtektene eller oppretterens forutsetninger for øvrig.

Grunnkapitalen kan forhøyes ved at:

- annen egenkapital overføres til grunnkapitalen,
- eiendeler som stiftelsen blir tilført etter opprettelsen ved testament, gave eller annen ensidig disposisjon, legges til grunnkapitalen. Dette gjelder likevel ikke hvis noe annet er bestemt eller klart forutsatt av den som har overført eiendelene.

Kapitalforhøyelsen skal meldes til Stiftelsesregisteret, og i tilfelle til Foretaksregisteret, innen seks uker etter at beslutningen ble truffet. Med melding om kapitalforhøyelse etter annet ledd bokstav b skal det som vedlegg følge erklæringer som nevnt i § 12 første

ledd bokstav c og d, jf. § 8 tredje ledd annet punktum. Er kapitalforhøyelsen ikke meldt innen fristen, faller den bort.

§ 17 Nedsetting av grunnkapitalen

Beslutning om å nedsette grunnkapitalen treffes av styret. Styret kan ikke treffe slik beslutning dersom det følger av vedtektene eller på annen måte er bestemt eller klart forutsatt av oppretteren at den opprinnelige grunnkapitalen ikke skal kunne brukes til utdelinger.

Beslutningen skal angi det beløpet grunnkapitalen skal nedsettes med, og fastsette om beløpet skal anvendes til

- dekning av tap som ikke kan dekkes på annen måte, eller
- overføring til annen egenkapital.

Beslutning om å nedsette grunnkapitalen skal meldes til Stiftelsestilsynet, og i tilfelle til Foretaksregisteret, innen seks uker etter at beslutningen ble truffet. Er nedsettingen ikke meldt innen fristen, faller den bort.

Skal hele nedsettingsbeløpet brukes til dekning av tap etter annet ledd bokstav a, trer kapitalnedsettingen i kraft når meldingen etter tredje ledd er registrert. Skal nedsettingsbeløpet helt eller delvis brukes i samsvar med annet ledd bokstav b, skal kreditorene varsles før kapitalnedsettingen kan tre i kraft. Aksjeloven § 12-6 gjelder tilsvarende.

§ 18 Forvaltning av stiftelsens kapital

Stiftelsens kapital skal forvaltes på en forsvarlig måte, slik at det til enhver tid tas tilstrekkelig hensyn til sikkerheten og mulighetene for å oppnå en tilfredsstillende avkastning for å ivareta stiftelsens formål.

§ 19 Utdeling

Utdeling av stiftelsens midler vedtas av styret. Utdelingene skal være i samsvar med stiftelsens formål.

Det kan ikke foretas utdelinger til oppretteren, til oppretterens nærstående etter § 5 bokstav a, eller til selskap der noen av disse hver for seg eller til sammen har slik bestemmende innflytelse som nevnt i § 4 tredje ledd. Hvis det foreligger særlige grunner, kan Stiftelsestilsynet gjøre unntak fra første punktum.

Er det skjedd utdelinger fra stiftelsen i strid med reglene i første eller annet ledd eller andre bestemmelser i loven, skal mottakeren tilbakeføre det som er mottatt. Aksjeloven § 3-7 første ledd annet punktum og annet ledd gjelder tilsvarende.

§ 20 Lån og sikkerhet

Oppretteren, oppretterens nærstående, styremedlem, observatør, person med verv i organ som nevnt i § 36 og daglig leder kan ikke ha lån i stiftelsen. Det samme gjelder sikkerhetsstillelse til fordel for disse personene.

Første ledd er ikke til hinder for at stiftelsen yter lån eller stiller sikkerhet til fordel for en ansatt når

- a) den ansatte er valgt som de ansattes representant eller observatør i styret etter reglene i §§ 41 og 42, og
- b) skyldneren er ansatt i hovedstilling i stiftelsen, og
- c) lånet eller sikkerhetsstillelsen ytes i samsvar med det som er vanlig ved finansiell bistand til ansatte.

Har stiftelsen gitt lån eller stilt sikkerhet i strid med første og annet ledd, gjelder aksjeloven § 8-11 tilsvarende.

§ 21 Separasjonsplikt

Eiendelene til en stiftelse skal holdes atskilt fra andre eiendeler.

Dette gjelder ikke for

- a) eiendeler som etter vedtektene eller styrets beslutning forvaltes av overformynderiet etter vergemålsloven § 91, og
- b) eiendeler som Stiftelsestilsynet har bestemt at kan forvaltes sammen med eiendeler fra andre stiftelser (fellesforvaltning).

Er eiendeler fra flere stiftelser lagt under felles forvaltning av en stiftelse, kan Stiftelsestilsynet beslutte at den stiftelsen som utfører den felles forvaltningen, skal være stiftelsenes styre.

II Særregler for næringsdrivende stiftelser som nevnt i § 4 annet ledd bokstav a og b

§ 22 Særlige krav til grunnkapitalen

Næringsdrivende stiftelser som nevnt i § 4 annet ledd bokstav a og b, skal ha en grunnkapital på minst 200.000 kroner. I slike næringsdrivende stiftelser er grunnkapitalen bundet, jf. § 24.

§ 23 Krav til egenkapitalen ved overgang fra alminnelig stiftelse

En alminnelig stiftelse som går over til å bli en næringsdrivende stiftelse som nevnt i § 4 annet ledd bokstav a og b, skal ha en egenkapital som minst svarer til den fastsatte grunnkapitalen. Med meldingen til Foretaksregisteret (jf. § 13) skal det som vedlegg følge en erklæring fra revisor om at stiftelsen har en egenkapital som oppfyller kravet i første punktum.

§ 24 Bundet egenkapital

I næringsdrivende stiftelser som nevnt i § 4 annet ledd bokstavene a og b, kan det bare foretas utdelinger i den utstrekning stiftelsens egenkapital etter den senest fastsatte balansen overstiger grunnkapitalens størrelse, slik denne er fastsatt i vedtektene. I vedtektene kan det fastsettes at også annen kapital skal være bundet på den måten som er angitt i første punktum.

§ 25 Tap av stiftelsens egenkapital

Hvis det må antas at egenkapitalen i en stiftelse som nevnt i § 4 annet ledd bokstav a og b er lavere enn forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i stiftelsen, skal styret straks behandle saken og varsle Stiftelsestilsynet. Styret skal deretter innen rimelig tid gi en redegjørelse til Stiftelsestilsynet om behovet for tiltak og om hvilke tiltak som i tilfelle vil bli iverksatt. Stiftelsestilsynet kan pålegge stiftelsen å gi nærmere underretning om gjennomføringen av tiltakene. Første til tredje punktum gjelder tilsvarende hvis det må antas at stiftelsens egenkapital er blitt mindre enn en tredel av grunnkapitalen.

Kapittel 4 Stiftelsers organisasjon

I Styret

§ 26 Styret

Enhver stiftelse skal ha et styre. I stiftelser som har en grunnkapital på tre millioner kroner eller mer, skal styret ha minst tre medlemmer.

Styret skal ha en leder. Styrelederen velges av styret, hvis ikke noe annet er bestemt i vedtektene.

§ 27 Krav til styrets sammensetning

Juridiske personer kan ikke være styremedlemmer, jf. likevel § 21 annet ledd annet punktum. Det samme gjelder umyndige og personer som det har inntrådt slik hindring for som nevnt i konkursloven § 142.

Minst halvdelen av styrets medlemmer skal være bosatt i riket, likevel med unntak for statsborgere i staten som er part i EØS-avtalen når de er bosatt i en slik stat.

Følgende personer kan ikke hver for seg eller sammen være de eneste medlemmer av styret:

- a) den som har avgitt en formuesverdi som inngår som grunnkapital i stiftelsen,
- b) nærstående av den som har avgitt en formuesverdi som inngår som grunnkapital i stiftelsen,
- c) person som har tillitsverv i, eller står i et ansettelses- eller underordningsforhold til den som har avgitt en formuesverdi som inngår som grunnkapital i stiftelsen,
- d) hvis den som har avgitt en formuesverdi som inngår som grunnkapital i stiftelsen, er en juridisk person, person som har slik innflytelse som nevnt i § 4 tredje ledd over den juridiske personen, og hans eller hennes nærstående.

Har styret bare to styremedlemmer, kan person som nevnt i tredje ledd, heller ikke være styrets leder.

Stiftelsestilsynet kan ved enkeltvedtak gjøre unntak fra bestemmelsene i annet, tredje og fjerde ledd.

Lovens regler om styremedlemmer gjelder så langt de passer, også for varamedlemmer og observatører.

§ 28 Styremedlemmers tjenestetid

Styremedlemmer tjenestegjør i fire år, hvis ikke noe annet er fastsatt i stiftelsens vedtekter. Et styremedlem skal bli stående i vervet inntil et nytt medlem er valgt, selv om tjenestetiden er utløpt.

Hvis det foreligger særlig grunn, har et styremedlem rett til å tre tilbake før tjenestetiden er ute. Styret og den som har valgt styremedlemmet, skal gis rimelig forhåndsvarsel.

Opphører vervet for et styremedlem før utløpet av tjenestetiden, og det ikke finnes varamedlem, skal de øvrige styremedlemmene sørge for at det blir valgt et nytt styremedlem for resten av hans eller hennes tjenestetid. Valget skal skje etter de regler som ellers gjelder for valg av styremedlemmer.

§ 29 Stiftelsestilsynets myndighet til å oppnevne og avsette styremedlem

Stiftelsestilsynet kan oppnevne styremedlem for en stiftelse når den er uten kompetent styre etter loven eller vedtektene.

Stiftelsestilsynet kan avsette styremedlem som vesentlig tilsidesetter sine plikter ved utøvelse av vervet, som klart viser seg uegnet, eller som ikke fyller lovens krav til å være styremedlem, jf. § 27. Blir vedtaket bragt inn for domstolene, kan de prøve alle sider av saken.

§ 30 Styrets myndighet og ansvar

Styret er stiftelsens øverste organ.

Forvaltningen av stiftelsen hører under styret.

Styret skal sørge for at stiftelsens formål ivaretas, og at utdelinger foretas i samsvar med vedtektene. Styret skal påse at regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

§ 31 Styrets saksbehandling

Styrets leder skal sørge for behandling av aktuelle saker som hører inn under styret. Styremedlemmene og daglig leder kan kreve at styret behandler bestemte saker. Styremøter og annen styrebehandling varsles på hensiktsmessig måte og med nødvendig frist.

Styret skal behandle saker i møte, hvis ikke styrets leder finner at saken kan forelegges skriftlig eller behandles på annen betryggende måte.

Styrets leder skal sørge for at styremedlemmene så vidt mulig kan delta i en samlet behandling av saker som behandles uten møte. Styremedlemmene og daglig leder kan kreve møtebehandling.

Styrebehandlingen ledes av styrelederen. Deltar verken styrelederen eller varalederen, velger styret en leder for styrebehandlingen. Daglig leder har rett og plikt til å delta i styrets behandling av saker og til å uttale seg, hvis ikke noe annet er bestemt av styret i den enkelte sak.

Det skal føres protokoll over styrebehandlingen. Protokollen skal minst angi tid og sted, deltakerne, behandlingsmåten og styrets beslutninger. Styremedlem eller daglig leder som ikke er enig i styrets beslutning, kan kreve sin oppfatning innført i protokollen. Protokollen skal underskrives av alle de medlemmer som har deltatt i styrebehandlingen.

§ 32 Vedtaksførhet

Styret kan treffe beslutning når mer enn halvdelen av styremedlemmene er til stede eller deltar i styrebehandlingen, hvis ikke vedtektene stiller strengere krav. Styret kan likevel ikke treffe beslutning uten at alle medlemmene av styret så vidt mulig er gitt anledning til å delta i behandling av saken. Har et styremedlem forfall og det finnes varamedlem for ham eller henne, skal varamedlemmet innkalles.

§ 33 Flertallskrav

En beslutning av styret krever at flertallet av de styremedlemmer som deltar i behandlingen av en sak, har stemt for. Ved stemmelikhet gjelder det som møtelederen har stemt for.

Ved valg eller ansettelser anses den valgt eller ansatt som får flest stemmer. Styret kan på forhånd bestemme at det skal holdes ny avstemning dersom ingen får flertall av de avgitte stemmer. Står stemmetallet likt ved valg av styreleder eller møteleder, avgjøres valget ved loddtrekning. I andre tilfeller av stemmelikhet gjelder det møtelederen har stemt for.

I vedtektene kan det fastsettes strengere stemmeregler enn det som følger av denne paragrafen og gis avvikende regler om følgen av stemmelikhet.

II Daglig leder

§ 34 Daglig leder

Hvis ikke noe annet er fastsatt i vedtektene, kan styret ansette en daglig leder. Næringsdrivende stiftelser som nevnt i § 4 annet ledd bokstavene a og b, som har en grunnkapital på tre millioner kroner eller mer, skal ha en daglig leder. I slike stiftelser kan daglig leder ikke velges til styreleder.

§ 27 første ledd annet punktum gjelder tilsvarende for daglig leder.

§ 35 Daglig leders myndighet og ansvar

Daglig leder står for den daglige ledelse av stiftelsens virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt. Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter stiftelsens forhold er av uvanlig art eller stor betydning.

Daglig leder skal sørge for at stiftelsens regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.

III Andre organer

§ 36 Vedtektsbestemmelser om at stiftelsen skal ha andre organer enn styre og daglig leder

I vedtektene kan det bestemmes at stiftelsen skal ha andre organer enn styre og daglig leder.

Vedtektene kan fastsette at slike organer skal ha myndighet til:

- a) å velge styremedlemmer og til å avsette styremedlemmer når vilkårene i § 29 annet ledd er til stede. Dette gjelder likevel ikke styremedlem som skal velges eller er valgt av de ansatte;
- b) å fastsette styremedlemmenes godtgjørelse;
- c) å føre tilsyn med stiftelsens virksomhet;
- d) å avgi uttalelse om årsregnskapet og årsberetningen;
- e) å beslutte gransking;
- f) å velge stiftelsens revisor;
- g) å beslutte omdanning av stiftelsen etter forslag fra styret;
- h) å avgi uttalelse til styret eller annet organ i stiftelsen.

Vedtektene kan også fastsette at stiftelsen skal ha et saksforberedende, rådgivende eller besluttsende organ som fullt ut er underlagt styrets omgjørings- og instruksjonsmyndighet.

Annen myndighet enn det som følger av annet ledd, kan ikke legges til slike organer.

Reglene i § 37 om inhabilitet og § 40 om godtgjørelse gjelder tilsvarende for medlem av organ som nevnt i paragrafen her.

IV Inhabilitet, representasjon utad, mv.

§ 37 Inhabilitet

Et styremedlem eller en daglig leder må ikke delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for ham eller henne selv eller for hans eller hennes nærstående, at vedkommende må anses for å ha en fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken.

Et styremedlem eller en daglig leder kan heller ikke delta i saksbehandlingen eller avgjørelsen når han eller hun har stilling eller tillitsverv i en privat eller offentlig institusjon, organisasjon eller et foretak som har økonomisk eller annen fremtredende særinteresse i saken, eller når han eller hun i slik egenskap tidligere har deltatt i behandlingen av saken. Første punktum er likevel ikke til hinder for at et styremedlem eller en daglig leder som har offentlig stilling eller verv, deltar i saksbehandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som i det vesentlige gjelder bruken av midler som stiftelsen har fått stilt til rådighet fra det offentlige.

§ 38 Representasjon utad

Styret representerer stiftelsen utad.

Styret kan gi styremedlemmer eller daglig leder rett til å representere stiftelsen utad, alene eller i fellesskap, hvis ikke det er fastsatt i vedtektene at styret ikke skal kunne tildele slik fullmakt. Styret kan når som helst kalle tilbake fullmakt etter første punktum.

Daglig leder representerer stiftelsen utad i saker som inngår i den daglige ledelse.

§ 39 Overskridelse av representasjonsrett

Har noen som representerer stiftelsen utad etter § 38, ved disposisjon på vegne av stiftelsen gått ut over sin myndighet, er disposisjonen ikke bindende for stiftelsen hvis stiftelsen godtgjør at medkontrahenten forsto eller burde ha forstått at myndigheten ble overskredet og det ville stride mot redelighet å gjøre disposisjonen gjeldende.

§ 40 Godtgjørelse

Godtgjørelse til styremedlem, daglig leder eller annen ledende ansatt i en stiftelse skal stå i rimelig forhold til det arbeid og ansvar som følger med vervet eller stillingen. Stiftelsestilsynet kan sette ned godtgjørelse som er urimelig høy.

Godtgjørelse som er avtalt eller fastsatt i strid med første ledd, er ugyldig. Er godtgjørelsen ytet, skal den tilbakeføres stiftelsen.

V Ansattes representasjon i næringsdrivende stiftelser

§ 41 Ansattes representasjonsrett i styret

I næringsdrivende stiftelser som nevnt i § 4 annet ledd bokstavene a og b, gjelder aksjeloven § 6-4 første og annet ledd om ansattes rett til styrerepresentasjon tilsvarende for så vidt gjelder næringsvirksomhet.

I næringsdrivende stiftelser som nevnt i § 4 annet ledd bokstavene a og b, som har flere enn 200 ansatte, skal de ansatte velge det antall styremedlemmer, observatører og varamedlemmer som følger av aksjeloven § 6-4 tredje ledd for så vidt gjelder næringsvirksomhet.

Bestemmelsen i § 28 om tjenestetidens lengde gjelder ikke for styremedlem og observatør som er valgt etter reglene i første og annet ledd.

Kongen kan i forskrift eller i enkeltsaker avgjøre hvilke ansatte som er knyttet til næringsvirksomheten, og hvilke saker som gjelder denne. Aksjeloven § 6-4 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 42 Ansattes representasjonsrett i konserner og grupper av foretak

For næringsdrivende stiftelser som nevnt i § 4 annet ledd bokstav c, gjelder aksjeloven § 6-5 tilsvarende for så vidt gjelder næringsvirksomhet. Kongen kan i forskrift eller i enkelttilfeller avgjøre hvilke ansatte

som er knyttet til næringsvirksomheten og hvilke saker som gjelder denne.

Kapittel 5 Revisor

§ 43 Valg av revisor mv.

Revisor velges av den eller de personer eller organer som etter vedtektene velger eller oppnevner styrets medlemmer, hvis ikke det er fastsatt noe annet i vedtektene.

Stiftelsestilsynet kan frata en revisor oppdraget hvis han eller hun ikke gjennomfører sine plikter etter loven, og den som har myndighet til å velge revisor etter første ledd, unnlater å gjøre dette. Stiftelsestilsynet kan også oppnevne revisor, dersom den som har myndighet til å velge revisor etter første ledd, unnlater å velge revisor, eller velger en revisor som ikke fyller vilkårene for å være revisor for stiftelsen. Stiftelsestilsynets oppnevning gjelder for tiden inntil en annen revisor er valgt på foreskrevet måte.

Dersom en eller flere kommuner eller fylkeskommuner har rett til å velge eller oppnevne et flertall i styret, kan kommune- og fylkesrevisjonen velges som stiftelsens revisor. Det samme gjelder hvor stiftelsens virksomhet i vesentlig grad er basert på tilskudd eller bevilgning fra kommune eller fylkeskommune som nevnt. For øvrig gjelder reglene i denne paragraf.

Dersom staten eller et statsorgan har rett til å velge eller oppnevne et flertall i styret, kan Riksrevisjonen velges til revisor. Det samme gjelder hvor stiftelsens virksomhet i vesentlig grad er basert på statlig tilskudd eller bevilgning.

§ 44 Revisors plikter

Stiftelsestilsynet kan kreve at revisor gjør nærmere rede for bestemte angitte forhold i stiftelsen. Kopi av revisors brev med påpekninger som nevnt i revisorloven § 5-2 fjerde ledd skal fortløpende sendes til Stiftelsestilsynet.

I revisjonsberetningen skal revisor uttale seg om stiftelsen er forvaltet og om utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Dersom styremedlemmer eller ansatte i stiftelsen oppretter, eller nærstående til noen av disse, har motatt lån eller annen ytelse fra stiftelsen, skal revisor attestere at ytelsen er i samsvar med lov, forskrifter og stiftelsens formål.

Kapittel 6 Omdanning

§ 45 Omdanning

Med omdanning menes i loven her endring eller opphevelse av den rettslige disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen, eller av stiftelsens vedtekter.

I tillegg til endring eller opphevelse av enkeltbestemmelser i den rettslige disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen, eller i stiftelsens vedtekter, kan omdanning blant annet gå ut på:

- a) at stiftelsen oppheves og avvikles,
- b) at stiftelsen slås sammen med én eller flere andre stiftelser med i det vesentlige likeartet formål,
- c) at stiftelsen deles i flere stiftelser,
- d) at båndlagt eiendom som tilhører stiftelsen, frigis,
- e) at det gjøres unntak fra vedtektene i enkelttilfelle.

Reglene om omdanning i dette kapitlet gjelder ikke for

- a) forhøyelse og nedsetting av grunnkapital,
- b) vedtektsendring som er nødvendig for å bringe vedtektene i samsvar med de krav som gjelder for næringsdrivende stiftelser.

Vedtektsendringer som nevnt i dette ledd kan vedtas av styret.

Reglene i dette kapitlet kan ikke fravikes i den rettslige disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen, i vedtektene eller av den som er tillagt omdanningsmyndighet.

§ 46 Vilkår for omdanning

Omdanning kan foretas når en bestemmelse i vedtektene eller den rettslige disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen

- a) ikke lar seg etterleve, for eksempel fordi stiftelsens kapital er utilstrekkelig til å tilgodese dens formål på en rimelig måte,
- b) er åpenbart unyttig,
- c) er i strid med hensikten i den disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen, for eksempel fordi oppretterens forutsetninger for bestemmelsen har sviktet, eller
- d) er åpenbart uheldig eller åpenbart ufornuftig.

Dersom bestemmelsen ikke gjelder formålet med stiftelsen, og det ellers må antas at det ved opprettelsen ikke er lagt vesentlig vekt på den, kan omdanning skje når bestemmelsen viser seg å være uheldig eller uhensiktsmessig.

§ 47 Innholdet av omdanningsvedtaket

Når omdanningen gjelder stiftelsens formål eller en annen bestemmelse som det må antas at det ble lagt vesentlig vekt på ved opprettelsen av stiftelsen, skal omdanningen så langt som mulig tilpasses det opprinnelige formålet eller det siktemålet som det må antas at lå til grunn for bestemmelsen.

Innebærer omdanningen at stiftelsen oppheves etter § 52, skal kapitalen som er igjen etter at kreditorenes krav er dekket etter den nevnte bestemmelsen, brukes på en måte som samsvarer med stiftelsens formål eller et beslektet formål. Hvis dette ikke er mulig, skal kapitalen i stedet gå til et allmenntilfelle formål.

§ 48 Hvem som kan foreta omdanning

Stiftelsestilsynet kan omdanne stiftelser etter reglene i dette kapitlet.

I vedtektene kan andre enn Stiftelsestilsynet gis myndighet til å omdanne stiftelsen. Oppretteren av en

stiftelse kan likevel ikke gis slik myndighet. Vedtak om å omdanne en stiftelse som er truffet etter vedtektsbestemmelse som nevnt i første punktum, er ikke gyldig før det er godkjent av Stiftelsestilsynet etter § 51.

Stiftelsestilsynet kan ved enkeltvedtak eller i forskrift fastsette hvem som skal anses som oppretter etter annet ledd annet punktum, når stiftelsen er opprettet av en offentlig myndighet.

§ 49 Saksbehandling ved omdanning

Før Stiftelsestilsynet eller den som i tilfelle er gitt omdanningsmyndighet etter vedtektene, treffer vedtak om omdanning, skal det innhentes uttalelse fra oppretteren, hvis ikke det er oppretteren selv som har søkt om omdanning. Hvis oppretteren er død, skal det om mulig innhentes uttalelse fra slektninger og andre som har stått ham eller henne nær, og fra organisasjoner, offentlige myndigheter og andre som berøres av omdanningen. Det skal også innhentes uttalelse fra styret, hvis ikke det er styret selv som skal treffe vedtaket, eller det er styret som har søkt om omdanning.

§ 50 Stiftelsestilsynets omdanningsmyndighet

Stiftelsestilsynet kan bare foreta omdanning etter søknad fra oppretteren eller styret. Stiftelsestilsynet kan likevel foreta omdanning av eget tiltak, hvis det åpenbart foreligger forhold som nevnt i § 46 første ledd, og oppretteren eller stiftelsens styre ikke selv søker om omdanning.

§ 51 Stiftelsestilsynets prøving av omdanningsvedtak

Når Stiftelsestilsynet har fått melding om omdanningsvedtak, jf. § 48 annet ledd tredje punktum, skal det prøve om vedtaket er i samsvar med denne lov og stiftelsens vedtekter før vedtaket registreres i Stiftelsesregistret. Dersom Stiftelsestilsynet finner at omdanningsvedtaket ikke er i samsvar med denne lov eller vedtektene, skal vedtaket nektes registrert.

§ 52 Opphevelse av stiftelser

Når det er truffet vedtak om å oppheve en stiftelse, og vedtaket i tilfelle er godkjent etter § 51, skal Stiftelsestilsynet velge et avviklingsstyre for stiftelsen, som trer i stedet for styret og i tilfelle daglig leder.

Stiftelsestilsynet skal kunngjøre vedtaket om å oppheve stiftelsen. I kunngjøringen skal stiftelsens kreditorer varsles om at de må melde sine krav til avviklingsstyrets leder innen to måneder fra siste kunngjøring. Navn og adresse til avviklingsstyrets leder skal fremgå av kunngjøringen. Kunngjøringen skal rykkes inn to ganger med minst en ukes mellomrom i Norsk lysingsblad og en avis som er alminnelig lest på stedet. Kunngjøringen i avisen kan gjengis i kortform med henvisning til kunngjøringen i Norsk lysingsblad. Alle kreditorer med kjent adresse skal så vidt mulig ha særskilt varsel.

Avviklingsstyret skal lage en fortegnelse over stiftelsens eiendeler, rettigheter og forpliktelser og gjøre opp en balanse med henblikk på avvikling av stiftelsen. Fortegnelsen og balansen skal i revidert stand sendes Stiftelsestilsynet.

Stiftelsens eiendeler skal omgjøres i penger så langt det er nødvendig for å dekke dens forpliktelser. Avviklingsstyret skal sørge for at forpliktelsene blir dekket i den utstrekning ikke kreditor frafaller sitt krav eller samtykker i å ta en annen som debitor i stedet. Kan en kreditor ikke finnes, eller nekter han eller hun å motta sitt tilgodehavende, skal beløpet deponeeres i Norges Bank etter reglene i lov 17. februar 1939 nr. 2 om deponering i gjeldshøve. Det som er igjen av eiendeler etter at kreditorene er dekket etter annet og tredje punktum, skal utdeles til formål som nevnt i § 47 annet ledd, men ved utdelingen skal det tas forbehold om at eiendelen eller beløpet kan kreves tilbake i den utstrekning dette er nødvendig for å dekke kreditorer som ikke er dekket etter annet og tredje punktum.

Etter avsluttet utbetaling fremlegges revidert oppgjør for Stiftelsestilsynet, som skal godkjenne oppgjøret og registrere at stiftelsen er opphevet. Overfor kreditor som ikke har fått dekning etter fjerde ledd, hefter avviklingsstyrets medlemmer solidarisk uten begrensning, hvis det ikke godtgjøres at de har opptrådt med tilbørlig aktsomhet. Krav mot den som har mottatt eiendeler etter fjerde ledd siste punktum, og krav mot avviklingsstyrets medlemmer foreldes tre år etter at det ble registrert at stiftelsen var opphevet.

§ 53 Sammenslåing av to eller flere stiftelser

Et vedtak om omdanning kan gå ut på at to eller flere stiftelser slås sammen til en ny stiftelse, eller at en eller flere stiftelser overdrar sine eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet til en annen stiftelse (sammenslåing).

Stiftelsestilsynet kan kreve at styrene i hver av de stiftelser som skal slås sammen, skal utarbeide en skriftlig rapport om sammenslåingen og hva den vil bety for stiftelsen. Rapporten skal redegjøre for den betydning sammenslåingen kan få for stiftelsens kreditorer og de ansatte i stiftelsen. Stiftelsestilsynet kan også kreve fremlagt siste årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning for stiftelsene. Det kan dessuten kreves at det utarbeides mellombalanser for stiftelsene, som skal være utarbeidet og revidert etter reglene for årsregnskap. Har stiftelsen ansatte, skal de ansatte gis mulighet til å uttale seg om sammenslåingen, og skriftlige uttalelser fra de ansatte eller representanter for de ansatte skal sendes Stiftelsestilsynet.

Når Stiftelsestilsynet skal prøve et vedtak om sammenslåing etter § 51, eller det selv skal treffe vedtak om sammenslåing, skal det prøve om vedtaket i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til de stiftelser som

deltar i sammenslåingen, stiftelsenes kreditorer, de ansatte og andre som berøres av sammenslåingen.

Når sammenslåingen er vedtatt, og vedtaket i tilfelle er godkjent av Stiftelsestilsynet, skal Stiftelsestilsynet kunngjøre vedtaket og varsle stiftelsenes kreditorer om at de må melde fra til stiftelsen innen to måneder fra siste kunngjøring, dersom de vil gjøre innsigelse mot sammenslåingen. § 52 annet ledd fjerde og femte punktum gjelder tilsvarende.

Gjør en kreditor med uomtvistet og forfalt fordring innsigelse før fristens utløp, kan sammenslåingen ikke gjennomføres før fordringen er betalt. En kreditor med omtvistet eller ikke forfalt fordring kan kreve at betryggende sikkerhet blir stilt, dersom fordringen ikke fra før er betryggende sikret. Aksjeloven § 13-15 annet ledd annet punktum, og tredje og fjerde ledd, jf. § 18-3, gjelder tilsvarende.

Når fristen for innsigelser er gått ut uten at det er kommet innsigelser fra kreditorene, eller når krav fra kreditorene er behandlet i samsvar med femte ledd, skal det avgis en bevitnelse til Stiftelsestilsynet for hver av stiftelsene om at forholdet til kreditorene ikke er til hinder for gjennomføring av sammenslutningen. Bevitnelsen skal være underskrevet av styret og revisor. Stiftelsestilsynet skal deretter registrere sammenslåingen i Stiftelsesregisteret. Sammenslåingen trer i kraft fra registreringstidspunktet.

§ 54 Deling av stiftelser

Et vedtak om omdanning kan gå ut på at en stiftelse skal deles i to eller flere stiftelser.

For gjennomføringen av delingen gjelder § 53 tilsvarende, jf. likevel tredje ledd i paragrafen her.

Vedtaket om deling skal angi hvordan stiftelsens eiendeler, rettigheter og forpliktelser skal fordeles mellom de stiftelser som deltar i delingen. Aksjeloven § 14-11 gjelder tilsvarende.

§ 55 Omdanning av annet enn stiftelser

Reglene i dette kapitlet gjelder tilsvarende for:

- formuesverdier som ved avtale, testament, gavebrev eller annen privatrettslig disposisjon er overført til en bestående stiftelse eller en annen form for rettssubjekt (enkeltperson, forening, selskap, offentlig institusjon mv.), med bestemmelse om hvordan formuesverdien skal brukes. Dette gjelder likevel ikke rettigheter som omfattes av servituttløven;
- formuesverdier som er samlet inn til et bestemt formål;
- formuesverdier som tilhører en forening, når det følger av foreningsrettslige regler at foreningen ikke har fri rådighet over midlene.

Reglene i dette kapittel gjelder tilsvarende for offentlige fond (fond som offentlig organ har avsatt til bestemt formål ved bevilgning eller avgiftspålegg) i

den utstrekning vedkommende myndighet bestemmer.

Søknad om omdanning etter første og annet ledd kan settes frem av den som forpliktelsen hviler på, eller den som ellers råder over de midler saken gjelder.

Kapittel 7 Erstatningsansvar og straffansvar. Gransking

§ 56 Erstatningsansvar

Stiftelsen kan kreve at styremedlem, person med verv i organ som nevnt i § 36, daglig leder, revisor og gransker erstatter tap som de forsettlig eller uaktsomt har voldt stiftelsen under utførelsen av sine oppgaver.

Erstatningsansvar etter denne paragrafen kan lempes etter skadeserstatningsloven § 5-2.

§ 57 Beslutning om å fremme krav på vegne av stiftelsen

Styret avgjør om det skal fremmes erstatningskrav på vegne av stiftelsen mot dem som er nevnt i § 56.

Hvis erstatningskravet gjelder én eller flere styremedlemmer, avgjør de øvrige styremedlemmene om kravet skal fremmes. Gjelder kravet samtlige styremedlemmer eller så mange styremedlemmer at styret ikke er vedtaksført etter § 32 første punktum, kan kravet fremmes av den person eller det organ som velger styret.

Stiftelsestilsynet kan under enhver omstendighet fremme erstatningskrav mot styrets medlemmer på vegne av stiftelsen.

§ 58 Straff

Oppretter, styremedlem, person med verv i organ som nevnt i § 36, daglig leder og revisor som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelse gitt i eller i medhold av loven her, straffes med bøter eller under skjerpene forhold med fengsel i inntil ett år. Medvirkning straffes på samme måte.

Ledende ansatt som er tildelt myndighet til å treffe beslutning på vegne av stiftelsen innenfor avgrensede saksområder, og som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelse gitt i eller i medhold av loven her under utøvelsen av sin myndighet, straffes med bøter eller under skjerpene forhold med fengsel i inntil ett år.

Overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven her er forseelse. Foreldelsesfristen for adgang til å reise straffesak er fem år.

§ 59 Gransking

Stiftelsestilsynet kan beslutte å granske opprettelsen av en stiftelse, forvaltningen av den eller nærmere angitte forhold ved forvaltningen eller regnskapene. Stiftelsestilsynet skal gi stiftelsen eller i tilfelle den som granskingen ellers vil omfatte, anledning til å uttale seg før avgjørelsen treffes.

Stiftelsestilsynet kan gjennomføre granskingen selv, eller oppnevne en eller flere granskere til å gjen-

nomføre gransking på vegne av Stiftelsestilsynet. Stiftelsens ledelse skal sørge for at Stiftelsestilsynet, eventuelt granskeren, gis anledning til å foreta nødvendige undersøkelser i stiftelsen, og at de gis nødvendige opplysninger eller annen bistand. Særskilt oppnevnt gransker har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 flg.

Det skal avgis skriftlig beretning om granskingen. Beretningen skal sendes stiftelsen og andre som er berørt av granskingen.

Stiftelsestilsynet kan pålegge stiftelsen helt eller delvis å dekke det offentliges utgifter ved granskingen.

Kapittel 8 Ikrafttredelses- og overgangsregler. Endringer i andre lover

§ 60 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

§ 61 Overgangsregler

For stiftelser som er opprettet før loven trer i kraft, gjelder loven med følgende unntak og særregler:

- a) Kravet i § 14 første ledd om at stiftelser skal ha en grunnkapital på minst 100.000 kroner ved opprettelsen, gjelder ikke for stiftelser som er opprettet før loven trer i kraft.
- b) Næringsdrivende stiftelser som nevnt i § 4 annet ledd bokstavene a og b, og som på det tidspunktet loven trer i kraft, har en grunnkapital på mindre enn 200.000 kroner, skal senest innen fem år etter ikrafttredelsen ha hevet grunnkapitalen til minst dette beløpet, jf. § 22 første punktum. Stiftelsestilsynet kan etter søknad gjøre unntak fra første punktum.
- c) Stiftelser som er opprettet før loven trer i kraft skal senest innen to år etter ikrafttredelsen være meldt til Stiftelsestilsynet i samsvar med § 11 første ledd. § 12 første ledd bokstavene a og b gjelder tilsvarende.
- d) Vedtekter som ikke er i samsvar med loven, skal senest innen to år etter ikrafttredelsen være brakt i overensstemmelse med denne. Endringer som er nødvendige for å bringe vedtektene i samsvar med loven, skal gjennomføres etter reglene i kapittel 6, likevel med unntak av § 46.
- e) Lån eller sikkerhetsstillelse som er i strid med § 20, skal avvikles eller bringes i samsvar med bestemmelsen senest innen to år etter ikrafttredelsen av loven.
- f) Stiftelser som er opprettet før loven trer i kraft, skal være organisert i samsvar med reglene i kapittel 4 senest innen to år etter ikrafttredelsen.
- g) Omdanning som det er truffet vedtak om eller søkt fylkesmannen om før loven trer i kraft, gjennomføres etter reglene i lov 23. mai 1980 nr. 11 om stiftelser m.m. kapittel VI.
- h) Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

§ 62 Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 19. juni 1964 nr. 14 om lov om avgift på arv og visse gaver skal § 4 femte ledd første punktum lyde:

Vedkommende departement kan tilstå avgiftsfrihet for arv og gave som nevnt i § 2 annet ledd, til almenntillegelig formål, for så vidt midlene tilfaller stiftelse eller legat hvis styre har sete her i riket og hvis grunnkapital er urørlig og overstiger 200.000 kr.

2. Lov 23. mai 1980 nr. 11 om stiftelser m.m. oppheves.

3. I lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs skal § 142 femte ledd lyde:

Med selskap i tredje og fjerde ledd menes aksjeselskap, allmennaksjeselskap, forretningsavdeling av utenlandsk selskap, *stiftelse*, boligbyggelag, borettslag, selskap som har til formål å fremme medlemmenes forbruksmessige interesser (samvirkelag), gjensidig forsikringsselskap, statsforetak, statens postsel-skap og statens jernbanetrafikkselskap.

4. I lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak gjøres følgende endringer:

§ 2-1 første ledd nr. 4 skal lyde:

4. Næringsdrivende stiftelser, jfr. stiftelsesloven § 4 *annet og tredje ledd*

§ 3-6 første ledd nr. 4 annet punktum skal lyde:

Videre skal registeret inneholde opplysninger om observatører, jfr. stiftelsesloven §§ 41 og 42

§ 4-1 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Stiftelser skal være meldt innen de frister som følger av stiftelsesloven § 13 annet og tredje punktum.

Nåværende tredje punktum blir nytt fjerde punktum og skal lyde:

Andre selskaper med begrenset ansvar, jfr. § 3-2, og foreninger og andre innretninger som nevnt i § 3-6 og som har til formål å drive næringsvirksomhet skal, selv om næringsvirksomhet ikke har begynt, være meldt senest 6 måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet.

Nåværende fjerde punktum blir nytt femte punktum.

§ 4-4 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) Bekreftet gjenpart av stiftelsesdokument og bekreftet utskrift av protokollen fra generalforsamlinger som viser meldte opplysninger i aksjesel-

skap, allmennaksjeselskap, annet selskap med begrenset ansvar, forening og annen innretning; stiftelsesavtalen i ansvarlig selskap, kommandittselskap og europeisk økonomisk foretaksgruppe, selskapsavtalen for interkommunale selskaper og for stiftelser *stiftelsesdokumentet eller den disposisjonen som ellers danner grunnlaget for stiftelsen*

§ 4-4 første ledd bokstav e annet punktum skal lyde:

I tilfelle også dokumenter som nevnt i aksjeloven § 2-4 annet ledd, § 2-5 annet ledd, § 2-6, § 2-8, § 10-2, § 13-10, § 14-4 tredje ledd, jf. § 13-10, og § 15-1 første ledd annet punktum og allmennaksjeloven § 2-4 annet ledd, § 2-5 annet ledd, § 2-6, § 2-8, § 10-2, § 13-10, § 14-4 tredje ledd, jf. § 13-10, og § 15-1 første ledd annet punktum samt erklæring som nevnt i selskapsloven § 3-3 tredje ledd tredje punktum og stiftelsesloven § 12 første ledd bokstav d og annet ledd og § 23 annet punktum.

5. I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

§ 2-22 første ledd skal lyde:

For stiftelsen gjelder reglene om næringsdrivende stiftelser, *jfr. stiftelsesloven § 4 annet og tredje ledd*, såfremt annet ikke er fastsatt i eller i medhold av loven her.

§ 2-22 tredje ledd skal lyde:

Vedtektene skal foruten det som er nevnt i stiftelsesloven § 10 angi regler om:

1. sammensetning av og stemmerett på generalforsamlingen,
2. oppløsning av stiftelsen,
3. hvordan formuen skal disponeres ved oppløsning av stiftelsen,
4. anvendelse av årsoverskudd og dekning av eventuelt underskudd,
5. når generalforsamling skal holdes.

6. I lov 3. juni 1994 nr. 15 om Enhetsregisteret skal § 2 første ledd bokstav b nr. 3 lyde:

3. *Stiftelsesregisteret (stiftelsesloven § 8).*

7. I lov 25. august 1995 nr. 57 om pakkereiser (pakkereiseloven) skal § 11-2 annet ledd første punktum lyde:

Reisegarantifondet organiseres som *en stiftelse etter stiftelsesloven*.

8. I lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirkeloven) skal § 40 annet ledd tredje punktum lyde:

For øvrig gjelder reglene i *stiftelsesloven*.

9. I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap mv. (regnskapsloven) gjøres følgende endringer:

§ 1-1 første ledd skal lyde:

Loven gjelder regnskapspliktige som nevnt i § 1-2 første ledd nr. 1 til 13 og annet og tredje ledd som er hjemmehørende i Norge, samt regnskapspliktige som nevnt i § 1-2 nr. 14.

§ 1-2 første ledd nr. 11 skal lyde:

11. *stiftelser,*

Nåværende nr. 11 blir ny nr. 12.

Nåværende nr. 12 blir ny nr. 14.

§ 1-3 annet ledd første punktum skal lyde:

Regnskapspliktige etter § 1-2 første ledd som ikke faller under nr. 12 eller 14, er morselskap hvis vedkommende på grunn av avtale eller som eier av aksjer eller andeler har bestemmende innflytelse over et annet foretak.

§ 9-1 tredje ledd skal lyde:

For regnskapspliktige som nevnt i § 1-2 første ledd nr. 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12 eller 14, kan departementet gi forskrift som utfyller eller fraviker kapittel 3 til 7, og som unntar regnskapspliktig som nevnt i § 1-2 første ledd nr. 14 fra regnskapsplikt.

10. I lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) skal § 2-1 annet ledd fjerde punktum nr. 3, 4 og nytt nr. 5 lyde:

3. kommandittselskap hvor komplementaren er en juridisk person hvor ikke noen av deltakerne har personlig ansvar for forpliktelsene, udelt eller for deler som til sammen utgjør den juridiske personens samlede *forpliktelser*,

4. ansvarlige selskaper hvor samtlige deltakere er juridiske personer hvor ikke noen av deltakerne har personlig ansvar for forpliktelsene, udelt eller for deler som til sammen utgjør den juridiske personens samlede forpliktelser, *eller*

5. *stiftelser.*

11. I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt skal § 6-50 annet ledd annet punktum lyde:

Stiftelser må i det år gaven gis motta offentlig støtte.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 2

I lov om stiftelser skal § 14 lyde:

§ 14 Grunnkapital

Stiftelser skal ved opprettelsen ha en grunnkapital på minst 100.000 kroner. Stiftelsestilsynet kan gjøre unntak fra første punktum.

Hvis grunnkapitalen ikke fyller vilkåret i første ledd, er det ikke opprettet noen stiftelse. Er den som hadde til hensikt å opprette stiftelsen død, skal Stiftelsestilsynet treffe vedtak om hvem som skal overta de formuesverdier som skulle inngå som grunnkapital i stiftelsen. § 49 annet punktum gjelder tilsvarende. Vedtaket skal ta hensyn til hva som best er i samsvar med det formålet stiftelsen var ment å skulle ha, og forhold som det ellers må antas at oppretteren la vesentlig vekt på. Hvis det ut fra de hensyn som er nevnt i fjerde punktum, ikke er mulig å finne frem til en passende mottaker av formuesverdiene, skal de overføres til oppretterens arvinger, hvis ikke det er mer rimelig at de går til et almennyttig formål. Reises det sak for domstolene om vedtak etter denne bestemmelsen, kan retten prøve alle sider av saken.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 3

I lov om stiftelser skal § 14 lyde:

§ 14 Grunnkapital

Stiftelser skal ved opprettelsen ha en grunnkapital på minst 10.000 kroner. Stiftelsestilsynet kan gjøre unntak fra første punktum.

Hvis grunnkapitalen ikke fyller vilkåret i første ledd, er det ikke opprettet noen stiftelse. Er den som hadde til hensikt å opprette stiftelsen død, skal Stiftelsestilsynet treffe vedtak om hvem som skal overta de formuesverdier som skulle inngå som grunnkapital i stiftelsen. § 49 annet punktum gjelder tilsvarende. Vedtaket skal ta hensyn til hva som best er i samsvar med det formålet stiftelsen var ment å skulle ha, og forhold som det ellers må antas at oppretteren la vesentlig vekt på. Hvis det ut fra de hensyn som er nevnt i fjerde punktum, ikke er mulig å finne frem til en passende mottaker av formuesverdiene, skal de overføres til oppretterens arvinger, hvis ikke det er mer rimelig at de går til et almennyttig formål. Reises det sak for domstolene om vedtak etter denne bestemmelsen, kan retten prøve alle sider av saken.

17. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og rår Odels-tinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Ot.prp. nr. 15 (2000-2001) - om lov om stiftelser (stiftelsesloven) - sendes tilbake til Regjeringen.

II

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til lov om stiftelser i tråd med retningslinjene i Innst. O. nr. 74 (2000-2001), og der det legges opp til en desentralisert tilsynsfunksjon for stiftelser.

Oslo, i justiskomiteen, den 5. april 2001

Kristin Krohn Devold
leder

Åse Wisløff Nilssen
ordfører

Jan Simonsen
sekretær